...оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэй гарана

№ 262 (13578)
1971 оной ноябриин 5, пятница

Сэн 2 мүнгэн

Хэтэдээ мүнхэ интернациональна һургаал, империализмда эсэргүү, социализмын ба коммунизмын илалтын түлөө бүхы оронуудай ажалшадай тэмсэлэй туг — марксизм-ленинизм мандаха болтогой!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа).



МИНИСТЕРСТВЫН ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Үнгэрэгшэ жэлдэ адууһа малайнгаа тоо толгой олошоруулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ талаар дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхим амжалта туйлаһан Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой «Юбилейный» гүүртын техник-үрэжүүлэгшэ Н. А. Козлов, «Забайкалец» совхозой һаалиин фермын техник-үрэжүүлэгшэ С. М. Носков гэгшэд республикын Хүдөө ажахын министерствын Хүндэлэлэй грамота болон мүнгэн шанда хүртөө.

Нүхэр Николай Андреевич Козлов «Искра» колхозой «Юбилейный» фермэдэ техник-үрэжүүлэгшээр табан жэлэй туршада ажаллаха зуураа, түл абаха, мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар горитой амжалтануудые туйладаг. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ тус фермынхид 327 үнеэдһээ 309 тугал түлжүүлээ гэхэ гү, али зуун үнеэн бүриһөө 94 тугал абажа, үнеэн бүриһөө 1700 килограмм һү һааһан байха юм. Энэ жэлдэшье эндэхид амжалтатайгаар ажаллажа байнад. Жэлэй эхинһээ хойшо фермын 328 үнеэнэй 280-нь искусственна аргаар үрэжүүлэгдээд байна. Зуунһаа 80 тугал абтаа. Тиимэһээ тэрэ республикын техник-үрэжүүлэгшэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүшүүлэй зэргэдэ гаража, республикын Хүдөө ажахын министерствын зүгһөө Хүндэлэлэй грамота болон мүнгэн шанда хүртөө. Тиихэдэ «Забайкалец» совхозой Шаралдайн фермын техник-үрэжүүлэгшэ С. М. Носков гурбадахи һуурида гаража, 50 түхэригэй шанда хүртэһэн байна.

В. БАЙРОНОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин хони, малай үүлтэрэй станциин главна зоотехник.

...ЭКТРОМАШИНА" ЗАВОДТО— ...Р ХАЙРА ШАГНАЛ

...-ҮДЫН «Элек-...» заводой кол-...дэ үдэрнүүдтэ ехэ ...омогорхожо байна. ...техническэ промыш-... шухала хэрэг-...а бүтээхэ талаар ... туйлаһанайнгаа ...Хүндэлэлэй Тэмдэг» ... шагнагдаа һэн. ...жэлэй гурбадахи ... туршада һайн ...туйлажа, СССР-эй ...техническэ про-...стиин министер-... предприятинуудай ...гаржа гараа.

...дэр оперо, бале-... соо хүхюу зугаа-... Электромашина ... Агууехэ Октяб-...ойндэртэ зарюулаг-...ай суглаанда эн-...араа. Октябриин ...э абаһан уялга-... амжалтатайгаар ... байһандаа тэдэ-...тай баяртай.

...арба һарын түсэб ... урид дүүргэгдэ-...ариһаа гадуур 550 мянган түхэригэй продукци худалдагдаа. Заводой хүдэлмэришэдэй бүтээдэг электродвигательнүүд республика дотороо эгээл түрүүлэн эрхим шанарай Гүрэнэй тэмдэгтэ хүртэһэн юм. Тиигэжэ тус коллектив арадай ажахыда 1,5 миллион түхэригэй олзо доход үгэдэг болоо. Амжалтаараа урмашаһан энэ коллектив саашадаа бүри ехэ үрэ дүн туйлаха гэжэ шиидэө. Табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые декабриин 16 болотор дүүргэхэ, даабариһаа гадуур 600 мянган түхэригэй продукци худалдаха, 150 мянган түхэригэй олзо доход оруулха уялга абанхай.

Агууехэ Октябриин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай энэ суглаан дээрэ бүри ехэ баяр нэмээ. Партиин обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев заводой Улаан тугта «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден хадаба.



УЛААН-ҮДЫН аймагай «Маяк» колхоз һү гүрэндэ худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэбэ. Энэ талаар колхозой һаалишад ехэ габьяатай юм. Мүнөө ажахын һаалишад Агуу Октябриин хубисхалай хүндэлэлдэ абаһан үндэр уялгануудаа амжалта түгэсөөр бэелүүлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой түрүү һаалишан Малания Трофимовна Михалёва. Тэрэ байгша оной арба һарын туршада үнеэн бүриһөө 2500 гаран литр һү һаагаа.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

...ФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...ЭЙ ЗУРГААНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ РСФСР-эй ...ТА ЮРИСТЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

...алис хуули бэхижүүлхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнь ...Р-эй габьяата юристын хүндэтэ нэрэ зэргэ иимэ хүнүүдтэ

...едерников Андрей Филатовичта—Челябинска областной ...гэшүүн.
...нин Иван Дмитриевичтэ— Кировскэ областиин Нолинско ... арадай сүүдэй түрүүлэгшэ.
...огнонов Марк Могзоевичто—Буряадай АССР-эй Верховно ...түрүүлэгшэ.
...Ульченко Иван Васильевичта—Владивосток хотын Первоэ-...районой арадай сүүдэй түрүүлэгшэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ **М. ЯСНОВ.**
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретарь **Х. НЕШКОВ.**

...ква, 1971 оной ноябриин 3.

...Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...ЭР А. У. УПХАНОВАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО ...ЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА

...зоной ажаһуудал хангалгын эмхи зургаануудта үни удаан ...аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь, социалис мүрысөөндэ ...дүнгүүдые туйлаһанайнь, мэргэжэлтэдые бэлдэлгэдэ эдэб-...р хабаадалсаһанайнь түлөө «Байгал» гэжэ оёдолой нэгэдэ-...хи ательегэй хубсаһа эсхэгшэ нүхэр Александра Констан-... Упхановае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиу-...ндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**
Секретариин түлөө Буряадай АССР-эй Верховно
Соведэй Президиумэй гэшүүн **Ц. ЦИБУДЕЕВ.**

...ан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
...1 оной ноябриин 2.

САГЫЕ АХИХА ШАДАЛТАЙШУУЛ

Гүүртые даагша Ануфриевай һү тушаан абадаг таһалга тээшээ яаралгүйхэн ошожо ябахадань, арадань хэншьеб: «Иннокентий Кузьмич, саг хэды болоо хаб? Үнеэдээ һаажа эхилхэмнай бэшэ гү? Газаамнай яагаа хүйтөөр һалхилна гээшэб?» — гэхэдэнь, тэрэ гэдэргээ эрьежэ харангшьегүй:

— Табан болохонь. Эхилхэдэшье яаха һэм. Үнеэдтнай бэлшээриһээ булта ерэнхэй аабза? — гэбэ.

Уданшьегүй үнеэдэй уужам салуу ута байра соо һаалишадай «һэш-һааш» гэлдэхэнь эндэ тэндэһээ һонороор соностожо захалба. Тиигээдшье үнеэдээ байрадань түрүүлэн оруулжа, уягшадынь нүгөөдэ таһалгадаа ошожо, сэбэр халаадаа үмдэжэ, гонзогор ута хүхэлтэтэй бидонуудаа үргэлжэ, хара резиновэ соргонуудыень панжууһаар гаража ошонод. Хэдыхэн сагай үнгэрэмсөөр һаалишадынь үнеэ һаалгандаа хүсэд бэлдэбэ хэбэртэй, Иннокентий Ануфриев «Даугавынгаа» мотоорые хүдэлгэбэ. Уданшьегүй һаагдаһан һүнэй шэл соргоор хөөһэтэн урдахань элихэнээр харагдажа захалба. Үнеэдэй байра соо һаалишан эхэнэрнүүдэй огсом шангаар хөөрэлдэхэнь нэгэ бага замхажа, үнеэ һаадаг оньһон аппарадай жэгдэхэнээр хүнхинэхэнь элихэнээр дуулдана.

— Гүүртымнай һаалишадай ажал урданайхиһаа нилээд хүнгэдхэгдөө. Мүнөө эндэмнай «Даугаваһаа» гадна, наг шэбхыень хамажа сэбэрлэхэ оньһон түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Бүлеэн уһан соргоор үгтэнэ. Тэжээл бэлэдхэдэг цехэй хүдэлмэри хүсэд оньһожоруулагданхай, — гээд, гүүртые даагша Иннокентий Кузьмич Ануфриев баяртайгаар мэдүүлнэ.

Энэ гүүртэдэ бүхыдөө 400 шахуу үнеэ 20 һаалишад харууһалдаг юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ тус фермын һаалишад һү һаалияа горитойхоноор нэмээжэ шадаһан байна. Энэнь юугээр туйлагдааб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, бар хүсөөр хэгдэдэг ажалаа оньһожоруулһанайнгаа ашаар үнеэ харууһалалгадаа горитойхон анхаралаа хандуулна гээшэ. Хоёрдохёор, энэ гүүртын малшад зундаа ниитынгээ малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абадаг болонхой. Тиихэдэ үнеэдээ саг соонь тусхай рационой ёһоор һайса эдеэлүүлнэ бшуу.

— Үнеэдээ һая болотор сүүдхэдээ гурба дахин һаадаг байһанаа, хүйтэржэ захалхадань, хоёр удаа һаажа эхилээбди. Үглөөгүүр бэлшээридэ гарахаһаань урид, мүн үдэшэ һаалияа дүүргээд, эһээгдэжэ буйлуулагдаһан талха таряанай зүйл үнеэдтээ үгэнэбди. Иигэжэ саг соонь нэмэлтэ тэжээл эдюулээгүйдэ, намарай хагсуу хүйтэндэ үнеэднай һүеэ татажа болохо бшуу, — гэжэ гүүртын түрүү һаалишадай нэгэн Клавдия Залуцкая ярина.

Елаанай һаалиин гүүртэдэ ажалладаг һаалишад зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө 1100 килограмм һү абахаар ажахы дотороо үүсхэл гаргаһан юм. Тиин тус гүүртын һаалишад абаһан уялга, хараалагдаһан түсэбөө саг болзортонь бэелүүлхын тула үнеэдээ һайса бэлшээхые оролдоһон, мүн хээрэ талада һаадаг байһан юм. Намартаашье малаа таряанай үлөөдэһэн дээрэ бэлшээжэ, куузику, мүн ногоон эшэ набшыень эдюулһэн байна. Тингэжэ үсэд нэтэрүүгээр оролдоһонойнгоо ашаар даабаря жэншэдгүй бэелүүлжэ шадаа гэжэ тэмдэглэлтэй.

Үнгэрһэн гурбан кварталай туршада дээрэ дурсагдагша гүүртын һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2117 килограмм һү һаажа, гүрэндэ 6194 центнер сагаан эдеэ тушаажа амжаа. Тиихэдэ эндэ түрүү һаалишад Е. Е. Иванова, В. А. Власова, К. П. Залуцкая гэгшэд энэ хугасаа соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2398—2447 килограмм һү һаажа, абаһан уялга, түсэбөө сүм дүүргээ.

Бидэнэй һаалишадай туйлаһан дүнгээр һонирхожо байтарнай, үдэшыншье һаали дүүрэнтэжэ, эндэ тэндэ хүнэг, бидонуудай ханхинаха дуулдажа захалба. Һаалишадшье үнеэ һааха аппарадуудаа суглуулжа, урид бэлдэгдэһэн бүлеэн уһаар тухагүй угаажа сэбэрлэнэд. Харин нүгөөдэ зариманиинь һааһан һүнэйнгөө хэмжүүр мэдэжэ абаха хүсэлэнтэй, һү тушаан абагшынгаа захаар түрисэлдэнэ.

— Мүнөөдэрэймнай һаали хэр бэ?

— Яһалал һайн. Энэ зэргээрээ ябабал, жэлэй түсэб сохом болзорһоо урид дүүргэгдэхэ,— гээд Ануфриев харюусана.

— Үбэлэй һарануудта үнеэн бүриһөө ехэ һү һаахаар ажахы дотороо дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсонхойбди. Мүнөө мүрысөөнэй гурим үни зохёогдонхой. Түрүүлэгшэдтэ мүнгэн шан бэшэ, харин үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаха болонхой, — гэжэ һаалишан Залуцкая хөөрэлдөөндэ ябуул оролсоно.

Үнэхөөрөөшье энэ гүүртын һаалишад тус бүреэ социалис уялга абаһан юм. Тиин эдэ үдэрнүүдтэ сагые ахиха шадалтай түрүү һаалишадай тус коллектив хараалагдаһан даабаряа сүм дүүргэжэ, юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан бэелүүлхээр бүхы хүсэеэ элсүүлэн оролдожо байнхай.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.
Кабанскын аймагай
Байгалай совхоз.

Монголой Арадай Революционно партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь, Монголой Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. ЦЕДЕНБАЛДА, Монголой Арадай Республикын Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ж. САМБУДА

Хүндэтэ нүхэд!

Совет-монгол хани барисаанай түүхэдэхи гайхамшагта ой болохо Совет Росси Арадай Монгол хоёрой хоорондо хани ёһоной харилсаа тогтоохо тухай хэлсээнэй баталагдаһаар 50 жэлэй гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, Монголой Арадай Революционно партиин Центральна Комитедтэ, МНР-эй Ехэ Хуралай Президиумдэ, МНР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, бүхы аха дүү монгол арадта Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, бүхы совет арадай болон өөһэдынгөө нэрэһээ зүрхэнэй халуун амаршалга хүргэнэбди.

В. И. Ленин болон Д. Сүхэ-Баатарай халуун хабаадалгатайгаар бэлэдхэгдэһэн энэ түүхэтэ хэлсээн хадаа Монголой гүрэнэй адли эрхын үндэһэн дээрэ баталһан түрүүшын договор мүн юм. Монголой арадай революционно туйлалтануудые хамгаалалгада, ороной дотоодын болон уласхоорондын байдал бэхижүүлгэдэ, капиталисбэшэ замаар амжалтатайгаар урагшаа дабшалгадань энэ хэлсээн асари ехэ удха шанартай байгаа. 1921 оной хэлсээгээр Советскэ Союз болон Арадай Монгол дэлхэйн түүхэдэ тон шэнэ ёһоной уласхоорондын харилсаа — социалис интернационализмын харилсаа байгуулаа һэн. Энэ харилсаан совет болон монгол арадуудай аха дүүгэй хани барисаанай, үргэн хэмжээтэй харилсаа холбооной олон жэлэй дүй дүршэлөөр батадхагдажа, 1966 оной январиин 15-да хоёр ороной хоорондо баталагдаһан хани барисаан, харилсаа холбоон болон бэе бэедээ туһалалсалга тухай договор соо хүгжөөгдэһэн, шэнэ удхаар баяжаһан байна.

Дайшалхы тэмсэлэй манлай болоһон МНРП-гэй хүтэлбэри доро табин жэлэй туршада монгол арад социализм байгуулгадаа гайхамшаг амжалтануудые туйлаа. Амгалан ёһоной гадаадын политика зайлашагүйгөөр ябуулжа байгаа Монголой Арадай Республика дэлхэйн түрүү үзэлтэ хүсэнүүдэй зүгһөө ехэ хүндэдэ хүртэнхэй. Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай туһаламжа, дэмжэлгэдэ түшэглэн, империалис гүрэнүүдэй һаалта хэхэ зорилготой һэдэлгэнүүдые дабажа, МНР уласхоорондын үргэн харилсаата замда гараа. Мүнөө социалис Монгол уласхоорондын эгээн түлөөлэлгэтэ хуралдаануудта эдэбхитэйгээр хабаадана.

Совет, монгол арадуудай аха дүүгэй хани барисаан, бутаршагүй нэгэдэл болон үргэн хэмжээтэй харилсаа холбоон марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын эгэршэгүй гол ёһонуудта үндэһэлдэг тула манай оронуудай аша туһада, социализм, коммунизмын аша туһада зорюулагданхай.

Хани ёһоной харилсаа тогтоохо тухай түрүүшын совет-монгол хэлсээнэй баталагдаһаар табин жэлэй ойс баяр ёһололой оршондо тэмдэглэхэ зуураа, МНРП-гэй XVI съездын шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэ бэелүүлгэдээ, МНР-эй уласхоорондын нэрэ хүндые саашадань бэхижүүлгэдээ, эб найрамдалай болон уласхоорондын аюулгүйн түлөө тэмсэлдээ шэнэ амжалта туйлахыетнай Та бүтэдэндэ, Монголой Арадай Республикын бүхы ажалшадта хүсэнэбди.

Советскэ Союз ба Монголой Арадай Республикын хэтэ мүнхын, таһаршагүй хани барисаан мандаха болтогой!

Л. БРЕЖНЕВ Н. ПОДГОРНЫЙ А. КОСЫГИН

50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО ЗОРЮУЛАГДАҺАН НАУЧНА СЕССИ

МОСКВА. (ТАСС). Совет Росси арадай засагта Монгол орон хоёрой хоорондо хани харилсаа тогтоохо тухай хэлсээнэй баталагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан научна сесси СССР-эй МИД-эй Дипломатическа дээдэ һургуулида болобо. Тус сессидэ совет ба монгол эрдэмтэд, дипломадууд хабаадаа.

ЭД ТОВАР БҮРИ ЕХЭЭР АБАЛСАДАГ БОЛОХОНЬ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Үгээ хүсэд ойлголсолгын, хани барисаанай оршон байдалда болоһон хөөрэлдөөнүүдэй үндэһөөр, 1972 он соо СССР МНР хоёрой хоорондын худалдаа наймаан тухай протоколдо ноябриин 3-да эндэ гар табигдаа.

Ерэхэ жэлдэ абалсаха эд товарай хэмжээн нилээд нэмэхэ байна. Советскэ Союз МНР-тэ худалдадаг машинануудай, түхеэрэлгэнүүдэй, нефтепродуктнуудай, түүхэй эдүүдэй ба арадай хэрэглэлэй эдлэл хэрэгсэлнүүдэй хэмжээе нэмээхэ юм.

МНР-һээ СССР-тэ худалдагдадаг адууһа мал, тэрэнэй ашаг шэмэ гэхэ мэтэ заншалта товарнуудай хэмжээн ехэ болохо. Тэрэшэлэн түүхэй эдүүд ба барилгын материалнууд, хүнгэн промышленностиин бүтээһэн зүйлнүүд худалдагдаха.

ООН-до ТАРААГДАБА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-ой дэргэдэ байдаг СССР-эй саг үргэлжын түлөөлэлгэтэ эмхи ноябриин 1-дэ Берлин хотодо СЕПГ-гэй ЦК-гай эмхидхэһэн хүндэлэлэй обед дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгын текстые тарааба.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-ой дэргэдэ байдаг СССР-эй саг үргэлжын түлөөлэлгэтэ эмхи КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Германиин Демократическа Республикада айлшалһан тухай коммюникегэй текстые тараагаа.

...Б НАЙРАМДАЛАЙ, ХАНИ БАРИСААНАЙ ЛЕНИНСКЭ ПОЛИТИКА

...С-эй XXIV съездын баталан абаһан эб найрамда-...рограммые бэелүүлхэ зорилгоор Советскэ Союзай ...нис парти, Совет правительство гадаадынгаа поли-...ршэмтэй алхамуудые хэжэ байна. КПСС-эй ЦК-...еральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй ...иумэй гэшүүн Л. И. Брежневэй Франци, Герма-...мократическа Республика албанай хэрэгээр айл-... дэлхэйн олоннитын онсо анхарал хандуулаа. Энэ ...алгын дүнгүүдые совет хүнүүдшье халуунаар ...

...ис этэгээдүүдтэ, дайн сэрэгтэ эсэргүүгээр Совет-... хэжэ байһан «амгалан ёһоной добтолгонуу-...иһэн бэшэгүүд, телеграмманууд эдэ үдэрнүүд-...а үргэлжэлһөөр. ТАСС-ай нэрэ дээрэ эльгээ-...түүд, телеграмманууд соо Советскэ Союзай ... СССР-эй правительствын һүүлэй үедэ хэһэн ал-...дые дэмжэжэ байһанаа элирхэйлнэ. Европодо, бүм-... бусад түбинүүдтэ эб найрамдалые бэхижүүлхэ, ...орондын харилсаа холбоо хангаха зорилгоор СССР ...амтай алхамуудые хэнэ гэжэ ханангяар тэм-...

... гүрэнэй хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай хариин ...үдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзалгануудуласхоо-... шахардуу байдал һуларуулгада, эб найрамдалые ...лгэдэ, арадуудай аюулгүй байдал хангалгада хододоо һайн нүлөө үзүүлдэг гэжэ Молдавиин ССР-эй Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **И. Цуркан** гэгшэ бэшэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев болон Францийн Республикын Президент Ж. Помпиду гэгшэдэй гараа табиһан «СССР Франци хоёрой хоорондохи харилсаа холбооной гол ёһонууд тухай» гэһэн совет-француз хамтын документ хадаа Европодохи политическэ байдалые саашадань гуримшуулгада аша туһатай байхань дамжаггүй.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежневэй Францида, ГДР-тэ байһан тухай мэдээсэлэй үгэ бүхэниие, тэндэһээ эмхидхэгдэһэн теледамжуулгануудые бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха зорилгоор манай партиин, манай правительствын хэжэ байгаа алхамуудайнь толотомо гэршэ гэжэ мэдэржэ байгаабди гээд Литвагай архитектор **Б. Бальчунас** бэшэнэ. Элдэб социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгые хангаха зорилгоор ажалшадай ямар ехэ хэшээл оролдолго гаргадагынь эдэ айлшалалгануудай жэшээ дээрэ элсэр харагдаа.

КПСС-эй XXIV-дэхи съездһээ хойшо үнгэрһэн хугасаа соо съездын баталан абаһан эб найрамдалай, гүрэнүүд хоорондын харилсаанай хүгжэлтын, харилсаа холбооe бэхижүүлгын программые бэелүүлхэ талаар КПСС-эй Центральна Комитет, Совет правительство ажал ябуулгаяа илангаяа эдэбхитэй болгоо гэжэ Минскын автозаводой парткомой секретарь **В. Д. Бысенко** хөөрэнэ. Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгада, энэ дэлхэй дээрэ эб найрамдалые хангаха хэрэгые бэхижүүлгэдэ зорюулагдаһан КПСС-эй политикые, автомобиль бүтээгшэд халуунаар дэмжэнэ. Түрэл Совет гүрэнэйнгөө хүгжэн һалбарха хэрэгтэ зорюулагдаһан ажалаа тэдэнэр улам эршэ далайсатайгаар эрхилнэ. Автозаводой коллектив Москвагай предприятинуудай жэшээгээр Агууехэ Октябриин 54 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан социалис мүрысөө эмхидхэжэ, эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаа. Байгша оной 9 һарын түсэбһөө гадуур 7 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэһэн байна.

Совет эрдэмтэд, тэрэ тоодо Грузиин политехническэ институдай ректор, Грузиин ССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент **И. М. Баучидзе**, Ереван хотын врач-профессор **З. Л. Долабчян**, Украинын ССР-эй Наукануудай академиин вице-президент **А. А. Смирнов**, Казахстанай Наукануудай академиин коллектив КПСС-эй гадаадын политикые дэмжэжэ байһнаа мэдүүлээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Франци ба ГДР албанай хэрэгээр айлшалалга, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорныйн ДРВ-дэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай Канада болон Кубын Республика айлшалалгын дүнгүүд СССР-эй бусад оронуудтай харилсаагаа хүгжөөлгэдэ шэнэ арга боломжонуудые нээхэһээ гадна, экономико, эрдэм наука, техникэ, элүүрые хамгаалгын талаар тодорхой харилсаа тогтоохо үндэһэ табяа.

Энэл һанамжые совет хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай түлөөлэгшэд дэмжэжэ байһанаа мэдүүлнэ. Тэдэнэрэй эльгээһэн бэшэгүүд тон тодорхойшье һаа, хурса, гүн бодолоор халима дүүрэн. Хабаровска хизаарай ой модоной ажахынуудай нэгэндэ хүдэлдэг, модо унагаагша, Социалис Ажалай Герой **А. Свиридов** иигэжэ хөөрэнэ:

— Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Франци, Германиин Демократическа Республикада айлшалалгын алхам бүхэнэй хойноһоо бидэ, тайгын гүн соо хүдэлдэг хүн зон, анхаралтайгаар хаража байгаабди. Эндэ, Амар мүрэнэй эрьедэ байгаад, совет хүндэтэ айлшанда халуун угтамжа эмхидхэһэн тухайнь радиогоор соносоходоо, газетэнүүдтэ мэдээсэлнүүдые уншахадаа, үнэн зүрхэнһөө баясадаг байгаабди.

Илангаяа олон бэшэг, телеграммануудые залуушуул эльгээнэ. Леонид Ильич Брежневэй айлшалалгын хойноһоо анхаралтайгаар хаража байгаабди гэжэ тэдэнэр бэшэнэ.

(ТАСС).

ХҮН БҮХЭНЭЙ ХАРЮУСАЛГА

Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой 1-дэхи отделениидэ партийна тоосоото һунгалтын суглаан һаяхан боложо, тэрээн дээрэ отделениин партбюрогой секретарь нүхэр В. И. Труднев элидхэл хээ. Тоосоото үе соо отделениин хүдэлмэришэдэй хэһэн бүтээһэн ажал тухай коммунистнуудтаа хэлэхэ зуураа, шиидхэгдээгүй асуудалнууд, хараалагдаагүй арга болоцжонууд дээрэ тэрэ тогтоо.

Социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй, агротехникын түйлалтануудые зүбөөр хэрэглэһэнэй ашаар В. П. Калёнов, мүн отделениин бусад түрүү механизаторнууд ороо̀һо таряа, тэжээлэй ургамалнуудые элбэгээр хуряажа шадаа. Эдэнэр гектар бүриһөө дунда зэргээр 20 центнер ороо̀һо таряа хуряаһан байна.

Тус колхоз гүрэндэ ороо̀һо таряа худалдаха түсэбөө 210 процент дүүргээ. Коммунистнууд-механизаторнууд И. И. Баландин, Г. П. Сосновский, П. Я. Шишмарёв, И. В. Григорьев болон бусад хабарай тарилгын, хуряалгын үедэ шиидхэхы үүргэ дүүргэжэ байһанаа хүсэд мэдэрэн, бүтээсэтэйгөөр, жэшээ абамаар ажаллаһан байна.

В. П. Каленовой бригадада партийна бүлэг эмхидхэгдэнхэй. Энэ бүлэгые И. И. Баландин толгойлно. Тус бүлэг коллективэй амжалта түйлаха хэрэгтэ эмхидхэлэй ехэ ажал хээ.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд отделениин мал ажал саашадань хүгжөөлгэдэ, илангаяа хони үсхэбэрилгэдэ, бии байһан дутагдалнуудта ехэ анхарал хандуулаа. Отделениин һаалишад һү һааха жэлэйнгээ даабарине болзорһоонь урид, октябриин 10-да дүүргээ гэжэ үгэ хэлэгшэд мэдүүлээ. Һү һаалиин фермын ажалай бүтээсэ үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо нилээд дээшэлбэшье, фермын хүдэлмэридэ үшөөл дутагдалнууд бии гэжэ коммунистнууд заагаа. Техник-үрэжүүлэгшэ Конева үнеэдэ саг соонь ороондо оруулха тушаа хэмжээ абадаггүй байна. Мүн зарим колхозшнигуудай ажалдаа хайша хэрэгээр хандаһанһаа уламжалан, олон мал гарзалагдаһаншье байха.

Партийна организациин бюро мал ажалай мэргэжэлтэдэй ажая хүдэлмэри һайжаруулгада шанга эрилтэ табидаггүй, дутуу дундануудаа зайсуулха замыень саг соонь заажа үгэдэггүй байһан гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Хонин ажалда хүдэлхэ зониие шэлэн табиха асуудалда партийна суглаан ехэ анхарал табяа. Хонидһоо ашаг шэмэ багаар абтаһанай, илангаяа ноо̀һоной багаар хайшалагдаһанай шалтагаанаар колхоз олзоһоо байха, гарзада ороно гэжэ үгэ хэлэгшэд зааһан байна. Жэшээлхэдэ, тус колхоз энэ жэлдэ гүрэндэ ноо̀һо худалдаха түсэбөө дүүргээгүй. Энэ ажахыда хурьгад үсөөнөөр абтана. Коммунистнууд К. Н. Григорьев, А. В. Лапин болон бусадай даадаг эхэ хонидой отарануудта хэрэг ажалынь ехэл муугаар ябана. Отделениин ахалагша хонишон, пенсионер В. В. Григорьев олохон хонишодой ажал хүдэлмэри шүүмжэлээ, ехэл зүб ажаглалта, һанамжануудаа хэлээ.

Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо нилээд ехэ тэжээл бэлдэгдээ. Гэбэшье тэрэниие гамтайгаар гаргашалха шухала байһан тухай үгэ хэлэгшэд зааһан байна.

КПСС-эй райкомой таһагуудай, аймагай советэй гүйсэдкомой үйлэдбэриин управлениин хүдэлмэрилэгшэд тушаа шүүмжэлхы ажаглалта хэгдээ. Тэдэ отделенинүүдэй үйлэдбэриин участогууд дээгүүр үсөөн ябадаг зон байшоо. Мүн ажалшадай дунда хөөрэлдөө, лекцинүүд үнгэргэгдэнэгүй гэжэ В. Г. Кожевников, М. М. Комарь гэгшэд тэмдэглэһэн байна.

Петропавловкын найман жэлэй һургуулиин директор А. М. Плахина үгэ хэлэхэдээ, партийна организациин мэдэлдэ табан багшанар байдаг, тиибэшье һургуулиин ажал хүдэлмэри тухай партийна бюро һонирходоггүй гэжэ заагаа. [...] ажал тухай тоосоото [...] нэгэшье үгэ хэлэгдээгүй [...]ра, зарим колхозшнигуудай [...] һуралсалдаа тон муугаар [...] үнгэржэ ерэхэдээ хэшээл[...]гүй. Харин тиихэдэ [...] ямаршье эрилтэ табигд[...]на. Ургажа ябаа залуу [...] мүүжүүлхэ асуудалнууд [...]на организаци һанаа[...]даг байна, энэ ажал һ[...]рэг гэжэ тоолодог бай[...] шэлтэй.

Тоосоото элидхэл тушаа [...]мунистнуудай хэлэһэн [...] суглаан дээрэ зохихо шиид[...] талан абтажа, партийна [...]циин бюрогой шэнэ [...]даа. Бюрогой секретарь[...] Труднев һунгагдаба.

В. В[...]

Юрын хүдэлмэришэн тухай хөөрөөн

НҮХЭДТӨӨ ХҮНДЭТЭЙ

Нюдэндөө хара шэлтэй, дунда зэргын наһанай, хүдэр бэетэй хүн электро-пеэшэндэ дүтэлөөд, хүхэ-улаан дүлэ шэдэлһэн түхэреэхэн нүхэ руу хараба. Хайлаһан зэд урдаһаань улаабхин, дүтэ ойро хүрэхын аргагүй. Тэрэ хүн нариихан ута эшэтэй удхуураар шэнгэн зэд абаад, шала дээрэ адхаад үзэнэ. Мянга түмэн ошод сасаршаба. Тиигээд тэрэнэй кнопко дарахадань, электро-пеэшэн зогсожо, цех соонь гэнтэ абяа шэмээгүй болошобо. Дондок Гатапович Ламажаповай гараа үргэхэтэйнь адли, кран жолоододог эхэнэр мантан томо шанага электро-пеэшэндэ дүтэлүүлэн табиба. Улаан, ягаан, хүхэ үнгөөр ялабхин хайлаһан зэд тэрэ шанага руу адхарна...

Цехэй хүдэлмэришэд сүлөө забдагүй хүдэлжэ байнад. Заахашье эршэтэ ажалай сохисо бууранагүй. Дондок Ламажапов дахяад зэд хайлуулхаар бэлэдхэл хэжэ оробо. Зэдэй хаядаһа пеэшэн соогоо хэнэ. Тэрэнэй туһалагша В. Разуваев мүн лэ аха нүхэрһөө гээгдэхэгүйе оролдоно.

— Үглөөнһөө хойшо гурба дахин зэд хайлуулаад байнабди. Үшөө нэгэ хайлуулга хэхэмнай. Тиигэжэ халаанайнгаа даабариһаа гадуур 1,5 тонно зэд хайлуулхамнай гээшэ, — гээд, Дондок Гатапович Ламажапов часыгаа хаража байгаад хэлэнэ.

Арбан табан жэл соо тус цехтэ ажаллажа, баян дүй дүршэлтэй болоһон ажалша бэрхэ энэ хүнэй үгэдэ үнэншэхөөр. Үнэхөөрөө зэд хайлуулга тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ аа̀б даа. Һайн шанартай продукци үгэхын тула зэд хайлуулха технологи һайса шудалха хэрэгтэй. Мүн өөрынгөө дүй дүршэлые туһалагшадтаа дамжуулжа, тэдэнээ эрхим һайнаар хүдэлхыень һургаха гээшэ мүн лэ шухала хэрэг шуу. Энэ бүгэдые Дондок Ламажапов һайн ойлгодог. Тэрэ ганса зэд хайлуулдаг мэргэжэлтэй байхаһаа гадна, хэбшэнэй, шудхалаашанай, электромонтёрой мэргэжэл шудаланхай юм.

Ленинэй ордента ЛВРЗ-гэй зэд шудхалгын цех соо Дондок Ламажаповта адли ажалай түрүүшүүл олон юм. Тиимэһээ эдэнэр үнгэрһэн табан жэлэйнгээ даабари гурбан һараар уридшалан дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 1.800 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаһан байна.

— Манай бүхы хүдэлмэри зэд хайлуулагшадһаа дулдыдана. Тэдэнэй саг болзор соонь металл гаргажа үгөө һаань, шудхалаа хэхэ даабаряа ходо̀доо дүүргэхэ байнабди. Энэ ехэ харюусалгаяа зэд хайлуулагшад һайн ойлгодог. Тиимэһээ ходо̀доо түргэнөөр, һайн шанартайгаар зэд хайлуулна,—гэжэ цехэй ахалагша мастер В. Карнаухов хөөрэхэ юм.

Дондок Ламажапов, зэд хайлуулагша Фёдор Голубевтой мүрысэдэг. Социалис мүрысөөндэ эрхимлэхын тула али алинниньшье габшагай шангаар хүдэлжэ байдаг. Тиимэһээ ажалдаа амжалта түйланад. Эдэнэй оролдолгоор бүхы цехэй коллектив һайн шанартай продукци ехээр бүтээн гаргажа шадана. Тус цехэй хүдэлмэришэд шэнэ табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидэнхэй. Энэ хараа түсэбүүдээ бэелүүлжэ шадаха байһандань этигэмээр.

Эдэнэр шэнэ онол арга үргэнөөр хэрэглэн, бага гаргашатайгаар ехэ продукци бүтээн гаргаха гэһэн Щекинскэ фабрикын коллективэй үүсхэлые халуунаар дэмжэнхэй. Тиигэжэ ажалаа хүнгэдхэхэ, оньһожоруулха талаар нилээд ехэ юумэ хэһэн, олон дурадхалнуудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлһэн байна. Мүн хорёод шахуу хүдэлмэришэд хоёрдохи мэргэжэл шудалһан. Энээнэй ашаар ажалайнгаа бүтээсэ горитойхоноор дээшэлүүлээ. Цехэй түрүү хүдэлмэришэд залуу хүдэлмэришэдтэй мэргэжэл тухай хөөрэлдөө үнгэргэдэг. Тиигэжэ Дондок Ламажапов хэдэн хэшээл үнгэргэһэн юм. Иигэжэ ажал хүдэлмэри тухайгаа сэхэ руунь хөөрэлдэжэ, дүй дүршэлөө бэе бэедээ дамжуулалсан хүдэлдэг, эбтэй эетэй хүдэлмэришэд шэнэ табан жэл соо бүришье ехэ амжалта түйлахал.

К. ЖАМЬЯНОВ.



ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

УЛААН-ҮДЫН аймагай «Дружба» колхозой гахайшад Павел Степанович болон Елена Назаровна Сысоевтон 2—4 һаратай 666 поршоонхо, 134 эхэ гахай харууһалжа байнхай. Тэдэ поршоонхонуудые 40 килограмм шэгнүүртэй болоторнь харууһалаад, шахан таргалуулгын фермэдэ тушааха зорилготой. Анна Игнатьевна Акулова тэдэнэртэ туһалалсана. Мүнөө харууһалжа байһан поршоонхонуудынь сүүдхэдээ шэгнүүрээ 400 граммаар нэмээнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Елена Назаровна болон Павел Степанович Сысоевтон.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.



«БАКЛАН» гэжэ теплоходой капитан коммунис ажалай ударник Павел Митрофанович Рахвалов Байгал-Сэлэнгын техническэ участогта 30 гаран жэлдэ хүдэлжэ байна. Юһэдэхи түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ уһан замаар ашаа шэрэхэ даабаряа болзорһоонь арбан хоногоор урид дүүргэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. М. Рахвалов.

Б. БАЛДАНОВАЙ фото.

ЗАГАҺАШАДАЙ АМЖАЛТА

Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ загаһа [...]ридаг колхозой загаһашад Байгал далайда жэжэ загаһа [...] намарайнгаа сезон эхилбэ. Виктор Александрович Булсоев[...] хүтэлбэрилдэг бригадын загаһашад Агуу Октябриин 54 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсожо, загаһа бариха түсэбөө ноябриин [...] болотор дүүргэхээр шиидэһэн байгаа.

Бригадир В. А. Булсоев загаһа барилгын халуун хаһын [...]рүүшын үдэрһөө эхилэн, ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шада[...] шуурнуудые уһанда шэнгээхэ хүдэлмэридэ тэрэ дүй дүршэлтэй загаһашадые оложо табиһан байна. Иигэжэ ажал хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар тус бригадынхид загаһа олоор [ба]рижа, түсэбөө сум бэелүүлнэ. В. А. Булсоевой бригада [...] шуураа нэгэ дахин хаяхадаа, 223 центнер загаһа барижа [Ка]банскын загаһанай заводто һаяхан тушааба. Агнуури [...] һэнһээ хойшо тэдэнэр 300 центнер загаһа гүрэндэ тушаа[...] байна. Тиигэжэ тэдэнээ байгша оной һүүлшын кварталай [...] хоёр һараар уридшалан дүүргэбэ. Загаһа барилга үргэлжэл[...]

Ноябрь һара гарахада загаһа барилгын үбэлэй хаһа [...] юм. Тус бригадын загаһашад түйлаһан амжалтаараа [...]гаа амарангүй, үбэлэйшье үедэ амжалтаяа арьбадхан, үшө[...]наар ажаллахабди гэжэ колхозойнгоо правление найдуу[...]

А. БУСУРМАНОВ.

НЮТАГТА[А] СУУТАЙ ХОНИШОН

Даша Бубушкеевич [...] өөрынгөө нүхэр Сэмбэд [...]новнатаяа ажахынгаа [...] һүрэгые арба гаран [...] туршада хаража байна. [...] хэднай Хурамхаанай [...] дотороо сууда гара[...] дүршэл ехэтэй малш[...]гэн юм. Хонишод [...] табан жэлэйнгээ түсэб[...] жэлэй туршада дүүргэ[...]ха. Эдэ хонишод түлгэ [...] юм. Энэ жэлдэ тэдэ[...] түлгэ хонин бүриһөө [...] зэргээр 4 килограмм [...]грамм ноо̀һо хайшал[...] байна. Гармаев хони[...]лаад байдаг бэшэ, зу[...] шада үхибүүдээрээ хо[...] эдихэ үбһэ бэлэдхэжэ [...] гуримтай юм. Энэ зу[...] бэлэдхэлгэдэ Даша Б[...]вичэй хүтэлбэрилдэг [...] үбһэшэд ажахы доторо[...]хин нэгэдэхи һуурида [...] байна.

Мүнөө хонишод үбэл[...]үнн буунхай. Тарьянай [...] хонидоо үдэшын бэр[...] болотор адуулдаг [...] Тингэншьегүй яхаб. [...] хонид үбэлые һайнаар [...] гарадаг, ехэ ноо̀һо үгэд[...] хонишон бүхэн һайн [...]

Энэ айлнай 6 хүүгэд[...] Эгээ ехэ хүбүүниинь Ула[...]дэ дээдэ һургуулида [...] Бэшэниинь Хурамхаан[...]на. Даша Бубушкеевич[...]тэй саггаа «Запорожец» [...]надаа һуужа, үхибүүд[...]дэг, һуралсалыень [...] гуримтай.

8-дахи табан жэлэй [...] Даша Бубушкеевич а[...] амжалта түйлаһанай[...] «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ор[...] шагнагдаһан юм. Нүхэр [...]ев 9-дэхи табан жэлэй [...] болзорһоо урид дүүргэ[...]рилготой ажаллана.

Б. ГОМ[...]

манай штатнабэшэ [...]

Хурамхаанай аймаг.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Улаан-Үдын нефтебазын дэргэдэ байгуулагдаһан автотракторай хэрэглэһэн тоһые дахин шэнээр буйлуулжа гаргадаг станци Зүүн-Сибирь соо ори ганса юм. Тус станциин коллектив юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хараалһан түсэб даабариия яһала һайнаар бэелүүлнэ. Нефтебазын бүхы цехүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон тэдэнэр энэ жэлдэ хоёр дахин түрүүлжэ, шанда хүртэһэн байха юм.

Мүнөө тус коллектив Агуухэ Октябриин 54 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэһэн ажалай вахтада жагсаха зуураа, ажалдаа амжалта түйлана. Тус станци жэлэй дүүрэтэр 1000 тонно хуушан тоһо шэнээр буйлуулжа гаргаха түсэбтэй һаа, мүнөө тэрэнээ 1032 тоннодо хүргэжэ, байгша оной түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. Коммунис ажалай ударник, ахалагша оператор Галина Григорьевна Мандарыгинагай даадаг эрхим халаанай хүдэлмэришэд бусадай дундаһаа онсо шалгарна. Амжалтаараа урмашаһан тус станциин коллектив түсэбһөө гадуур 200 тонно тоһо буйлуулха гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн уялга һаяхан абаба.

М. СУТУРИН.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

АЖАЛШАДАЙ ЭРИЛТЭ ХАНГАХА

Арад зоной культурна, материальна байдалай хэм хэмжээе ехээр дээшэлүүлхэ, тэдэнэй ургажа байгаа эрилтэ хүсэдөөр хангаха экономическа гол зорилго шэнэ табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаа. Парти, правительствын баталан абаһан, бодото дээрэнь бэелүүлһэн хэмжээнүүдэй ашаар КПСС-эй XXIII съездын табиһан социально-экономическа зорилго бэелүүлэгдэһэн, наймадахи табан жэл амжалтатайгаар дүүргэгдэһэн, оронойнмай экономико хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэһэн байна.

1961-65 онуудайхитай сасуулхада, үнгэрһэн табан жэлэй хугасаада арадай ажахы хурдан түргэнөөр хүгжөө, хүн зоной материальна, культурна байдал һайжараа. Национальна доходой ургалтын жэлэй дунда зэргын хэмжээн 7,1 процент, арад зоной бодото доход 5,9 процентээр нэмэжэ байгаа. Оронойнмай экономическа хүсэ шадал нилээд ехэ болоһон, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлһэн байна.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада бүри ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ шухала юм.

«Табан жэлэй гол зорилго юуб гэхэдэ, социалис үйлэдбэреэ хурдан түргэнөөр хүгжөөһэнэй үндэһөөр, тэрээнэй ашаг үрые дээшэлүүлһэнэй, научно-техническэ дэбжэлтэ түйлаһанай, ажалай бүтээсын ургалтые түргэдхэһэнэй үндэһөөр арад зоной баян дэлгэр, болбосон байдалай хэмжээ ехээр дээшэлүүлхэ ябадал хангаха болонобди» гэжэ Директивэнүүд дотор хэлэгдэнэ. Арад зоной материальна, культурна эрилтэ хангаха эд бараа, хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээн гаргаха һалбаринууд хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэхэ ёһотой болоно.

Тиихэтэй хамта хүндэ индустриин, мүн арадай ажахыда техническэ дэбжэлтэ түйлалгые хангаха һалбаринууд урданай мэтэ ехээр хүгжөөгдэхэ юм.

Арад зоной материальна болон культурна байдалые эрид һайжаруулха гэһэн экономическа гол зорилго дүүргэхэ хэрэгтэ эдеэ хоолой промышленность горитой һуури эзэлнэ.

Оронойнмай эдеэ хоолой промышленность жэл бүхэндэ улам хүгжэжэ байһаар. Шэнэ фабрика, заводууд ашаглалгада тушаагдана, эдеэ хоолой зүйлнүүдэй шанар һайжаруулагдана, ассортиментнь олошоруулагдана.

Манай республикын эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд үнгэрһэн табан жэлэй үедэ һайн үрэ дүн түйлаа. Нютагай мэдэлэй предприятинууд продукци үйлэдбэрилхэ табан жэлэй түсэбые 4,5 жэл соо дүүргэһэн, даабариһаа гадуур 7,7 миллион түхэригэй продукци бүтээн гаргаһан байна. Ивалгын кондитерскэ фабрикын, унда харьяадаг Улаан-Үдын заводой коллективүүд һайнаар ажаллажа гараа.

Табан жэлэй хугасаада эдеэ хоолой предприятинуудтамнай 340 шэнэ түхеэрэлгэ, тэрэ тоодо автомат 4, автомат шахуу 4, поточно 7 лини тодхогдоһон байна. Шэнэ түхеэрэлгэ ашаглаһанай ашаар 433 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаа.

Энэ табан жэлэй туршада нютагай мэдэлэй предприятинууд продукци үйлэдбэрилгые 75 процентээр ехэдхэхэ зорилготой юм. Иимэ ехэ зорилго бэелүүлхын тула бии байгаа предприятинууд шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр зэбсэгжэхэ, шэнэ фабрика, заводууд баригдаха. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг предприятинуудые мүнөө үеын шэнэ, бүтээсэ ехэтэй түхеэрэлгээр хангаха асуудалда партиин XXIV съезд ехэ анхарал хандуулаа. Түүхэй эд болбосоруулха, эдеэ хоолой зүйлнүүдые амһарта руу эюулхэ, саарһан соо оройхо комплексно-автомат, мүн оньһожоруулагдамал машинанууд абтажа тодхогдохо. Пиво, унда харьяаха зүйлнүүдые эюулхэ 4 автомат лини предприятинуудта хабсаргагдаха болоо. Овощ, хартаабха сэбэрлэхэ, буйлуулагдаха газартань хүргэхэ ажал оньһон аргаар бүтээгдэхэ, холодильна түхеэрэлгэнүүд олошоруулагдаха юм.

Материальна байдалайнгаа һайжархатай хамта, арад зон элдэб янзын, һайн шанартай эдеэ хоол хэрэглэнэ. Тиимэһээ эдеэ хоолой шанар һайжаруулха, амтатай, хүнэй бэедэ ехэ аша туһатай зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ, тэдэнэй ассортимент һайжаруулха эрилтэ табигдаа. Диетическэ, үхибүүдэй эдеэ хоол, үрэ жэмэсэй, овощой консервэ, кондитерскэ ба кулинарна зүйлнүүдые, элдэб полуфабрикадуудые ехээр үйлэдбэрилхөөр хараалагдана.

Ивалгын, Тарбагатайн кондитерскэ фабриканууд, Улаан-Үдын, Хяагтын пивын заводууд шэнэдхэн байгуулагдаха болоо. Пивын ехэ завод Кабанскда баригдаха юм. Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат ургэдхэгдэжэ, халаан соо 20 тонно колбаса хэхэ завод шэнээр баригдахань. Наушки станци дээрэ мяханай комбинат байгуулагдаха болоо.

Һүнэй промышленность ехээр хүгжэхэ, Улаан-Үдын һүнэй завод һэльбэн заһабарилагдахаар хараалагдана. Һүнэй шэнэ заводууд Гусиноозёрскдо, Хяагтада баригдахань.

Шэнэ предприятинуудые байгуулһанай, хуушануудые һэльбэн заһабарилһанай, үйлэдбэриинь оньһожоруулһанай ашаар продукци үйлэдбэрилгэ нилээд ехэдхэгдэхэ, шанарынь һайжаруулагдаха юм. Мүн продукциин ассортимент олошоруулагдаха. Хилээмэ бариха, кондитерскэ зүйлнүүдые хэхэ комбинадай Улаан-Үдэдэ, хилээмэнэй заводой Турунтаево, Загарай тосхонуудта баригдажа, ашаглалгада оруулагдахань.

Загаһа, загаһанай зүйлнүүдые олошоруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаа. Сөөрэмүүд, гол горхонуудта загаһа үсхэбэрилгые һайжаруулха хэмжээнүүд абтаха байна. Энэ зорилго амжалтатайгаар шиидхэхын тула шэнэ предприятинууд байгуулагдахань. Загаһа үсхэбэрилгын Большереченскэ заводые үргэдхэхэтэй хамта Чывыркуйска заводой барилга дүүргэгдэхэ, омоли, осетр загаһа олошоруулха Сэлэнгын шэнэ завод, Хойто-Байгалай загаһа үсхэбэрилгын завод баригдаха юм.

Партиин XXIV съездын шиидхэбэри бэелүүлхэ, арад зоной материальна, культурна эрилтэ хангаха хэрэгтэ бага бэшээр нүлөөлхэ эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэри һайжаруулха эрилтэ табигдана. Табан жэлэй туршада эдеэ хоолой промышленностиин үйлэдбэриин ехэнхи хэмжээе ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар түйлаха гэһэн эрилтэ табигданхай. Хүдэлжэ байгаа предприятинууд хүдэлмэришэдэйнгөө тоо олошоруулангүйгөөр ехэ продукци үйлэдбэрилхэ болоно.

Ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ бүхы аргаар дээшэлүүлхэ гэһэн партиин съездын эрилтэ эдеэ хоолой промышленностьда сэхэ хабаатай. Энэ һалбариин хүдэлмэрилэгшэд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин арга боломжо зүбөөр хэрэглэхэ, технологическа түхеэрэлгэнүүдһээ продукци абалгые ехэдхэхэ онол арга бэдэрэн хэрэглээ һаа, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлжэ шадаха юм. Эдеэ хоолой промышленностьда энэ эрилтэ ехэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, продукциин өөрынь үнэ сэн тодорхойлходо, материальна гаргашанууд ехэ һуури эзэлнэ ха юм. Тиимэһээ түүхэй эд, материал гамнаха, зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ зайлашагүй зорилгонуудай нэгэн юм.

Ажалай гаргаша бага болгохын, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын тула техническэ процесс нарижуулан һайжаруулагдаха юм. Хүдөө ажахын продукци болбосоруулха ажал үргэлжэдөө оньһожоруулагдаха ёһотой. Мүн шэнэ технологическа түхеэрэлгээр предприятинууд хангагдаха. Энэ асуудал яахадаа шухалаб гэхэдэ, мүнөө республикымнай манда хабаатай предприятинуудай бүхы хүдэлмэришэдэй хахадынь шахуу туһалбариин, ашаа тээлгэ, буулгалгын ажал дүүргэнэ ха юм.

Эдеэ хоолой промышленность арадай ажахын шухала һалбари болоно. Тэрэниие һайнаар хүгжөөхэ, продукци үйлэдбэрилгыень ехэдхэхэ, ассортиментыень олошоруулха хэрэгтэй. Энэ табан жэлэй экономическа гол зорилго дүүргэхэ хэрэгтэ энэ һалбариин үүргэ мүн лэ ехэ.

П. ХАНДУЕВ,

БИОН-ой экономикын таһагай хүдэлмэрилэгшэ.

ҮГЭДӨӨ ХҮРӨӨБДИ

Манай ажахын һаалишад юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын 9 һарын туршада һайнаар хүдэлжэ гараһан байна. Бүри сентябрь һарада колхознай гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэһэн байха. Энэ жэлэй дүүрэтэр һаалишаднай түсэбһөө гадуур 2500 центнер һү һааха зорилготой ажаллажа байна гээшэ.

Мүн энэ жэлдэ механизаторнууднай һайн ажаллажа, үндэр баян ургаса абаба. Таряа хуряалгын һүүлшын үдэрнүүдтэ комбайнернууднай үдэр, һүнигүй хүдэлжэ, эрхимээр дүүргэжэ шадаа. Мүнөө жэлдэ таряашаднай 105500 центнер ороо̀һо таряа суглуулжа, гектар бүриһөө 19.1 центнер ороо̀һо хадажа абаһан байна.

Илангаяа Үбэр-Хэрээтын механизаторнууд бүхы таряалан дээрэһээ гектар бүриһөө дунда зэргээр 20 центнер таряа хуряажа абаба. Эндэ бригадираар Иван Иванович Яковлев хүдэлмэрилдэг юм. Манай комбайнернууд үндэр баян ургасаяа гээлтэ хоролтодо оруулангүй, һайн шанартайгаар хуряажа абаһан байна.

Манай «Ленинское знамя» колхоз аймаг соогоо эгээн түрүүн гүрэндэ таряа тушаажа эхилээ бэлэй. Һаяын мэдээгээр түсэб, даабариһаа гадуур 10000 центнер үлүү ороо̀һо гүрэнэй амбаарта тушаагаа. Намарай паар, һайн үрэһэн гээшэ хойто жэлэй таряанай ургасада ехэхэн нүлөө үгэдэг гэжэ таряашаднай һайн мэдэнэ. Бүхы агротехническэ заабариин ёһоор, 3200 гектар намарай паар хахалжа, түсэбөө 200 гектараар үлүүлжэ шадаһан байнабди.

Ажахымнай таряанай тоог дээрэ бусалма ажал үргэлжэлһөөр. Хүдэлмэрилэгшэднай хойто жэлдэ таригдаха шэниисын үрэһэ хүрэнгэ арилгажа, амбаар, складуудта хааба. Үрэһэнэй ороо̀һо сэбэрлэхэ хүдэлмэриеэ саг болзортонь түгэсхэхэ зорилготой таряашаднай ажаллажа байна.

И. АГАФОНОВ,

колхозой түрүүлэгшэ.

Хяагтын аймаг.

ҺАЙН ҮРЭҺЭН—БАЯН УРГАСЫН ҮНДЭ[ҺЭН]

Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой механизаторнууд болон комбайнернууд байгша һарын 4—5-наар таряа хуряалгаяа эрхим һайнаар дүүргэбэ. Эндэхи таряашад 5430 гектарта ороо̀һото ургамалнуудые тариһан байна. Хүдэлмэришэд гектар бүриһөө дунда зэргээр 11 центнер ороо̀һо таряа суглуулжа абаба.

Энэ халуун хаһада эрхим һайнаар хүдэлжэ гараһан комбайнернууд олон даа. Механизатор Андрей Леонтьевич Павлуцкий «СКД-5» комбайнаараа 409 гектарай таряа хадажа, 3724 центнер ороо̀һо суглуулжа абаһан байна.

Мүн энэ жэлэй таряа хуряалгада үнинэй дүй дүршэл ехэтэй комбайнер Наум Фёдорович Михайлов «СК-3» комбайнаараа 3392 центнер ороо̀һо суглуулһан байна. Наум Фёдорович 30 гаран жэлэй туршада элдэб янзын булад хүлэгые жолоодоһон, ажахы дотороо дүй, үршэл ехэтэй хүнүүдэй нэгэн гэжэ дэмы сууда гараагүй байха.

Таряа хуряалгын үрэ дүн гаргагдажа, ажахынгаа механизатор, комбайнернуудта үнэтэ бэлэгүүдые барюулһан байна. 800 гектарай таряа сабшаһан, 160 гектарай баал суглуулһан Михаил Куприянович Теслов илан гараба гэжэ тэмдэглээд, энэ нүхэртэ телевизор шан барюулһан байна. Хоёрдохи һуурида Наум Фёдорович гараһан юм. Энэ нүхэрнай холодильник шанда хүртэһэн юм. Мүн түрүү [...]тор Андрей Леонтьевич Павлуцкий 100 [...] радиоприемнигто хүртэхэ аза талаантай [...]

Ажахымнай таряашад гүрэнэй амбаарта [...]ган центнер ороо̀һо тушааха түсэб, дааба[...]тэй солотойгоор дүүргэжэ шадаа гэжэ энд[...] хэрэгтэй.

Манай совхоз 15 мянган центнер хүр[...]һо, тэрэ тоодо арба мянган центнер шэнии[...]жа, амбаар, складуудтаа хааха түсэбтэй [...] үедэ ороо̀һо таряанай тоогто арба гаран [...]жэ байнхай. Һаянай мэдээнэй ёһоор энд[...] мэришэд 4 мянган центнер нэгэдэхи шатын [...]гын ороо̀һо арилгажа, амбаарта хааба. Түсэб[...] хараалагдаһан шэниисэеэ Агууехэ Октябрийн [...]люциин һайндэрэй урда дууһаха гэһэн [...] хүдэлмэришэднай хүдэлнэ. Бүхы хүрэн[...]һо таряа декабриин нэгэн болотор арил[...]галха гэһэн зорилготойбди. Энэ шухала [...]риие һайн шанартайгаар дүүргэжэ шадаб[...] жэлдэ үндэр баян ургаса хуряажа абаха [...]ломжотой байһанаа хүдэлмэришэднай тон [...]дэнэ.

Б. ЖАМБ[...]

Суулгын совхозой главна агро[...]

Мухар-Шэбэрэй аймаг.

ЛЕНИНЭЙ ЗААБАРЯАР

РСФСР Монгол хоёрой хоорондо хани нүхэсэлэй ...лсаа тогтоохо тухай хэлсээнэй баталагдаһаар 50 ... ноябрин 5-да еһэбэ. Тэрэ үдэр Д. Сухэ-Баатар ...ойлогшотой Монголой түлөөлэгшэдые В. И. Ленин ...мль соо хүлеэн абажа уулзаһан юм.

Улаан-Баатарта В. И. Ленинэй ... байгуулагдаһаар хэдэн жэл ... Энэ музей хүдэлмэришэ-... малшадай, интеллигенциин ... ехэ мэдээжэ болонхой. ... энэ музей соо ороод ябаа... губиинхид миниин анхара... тана һэн. Тэдэнэр гоёмсог ... бусадһаа илгарна. ... хүрин шарайтай, хү... тодо үнгэтэй ... хүнүүд экскур... тайлбари үгэнүүдые таа... шагнанад. Владимир Ильи... ажал ябуулалга ... экспонадуудые ... харана.

... тэдэнэртэй танилсааб. Гу... «Үүрэй туяа» гэжэ хү... нэгэдэлһээ малшад ... орожо үзэхэн тула ... губиин тала дайдаар мянга ... километр ута замые да... Тэдэнэр аяар Губи-Алтайн ... ерэһэн байха юм.

... «Үүрэй туяа» ажахын дэргэдэхи ... Бадарч иигэжэ хөөрэнэ:

— Москвада энэ музейдэ эль... Владимир Ильичэй доку... ехэ хүсэлэнтэйбди. 1921 ... манай түлөөлэгшэд ... В. И. Ленинэй ... манай партиин полити... монгол хүн бүхэн һайса мэ...

... захяла заабари... Хадагаар ... Д. Сүрэнжавтай хамта Су... альютант ябаһан, ... хубисхалай ветеран Мягмар ... һананаб.

— Манай түлөөлэгшэдэй ... Ленинэй ... Мягмар ... багшада хадаг барин ... Владимир Ильичэ хэтэ

мүнхын найрамдал, энхэ амгалан байдал, элүүр мэндые хүсэн юрөөһэн юм.

Тиихэдэл Монголой ажалшан арад түмэнэй эгээл зүб замые заагаа. Эхэ оронойнгоо гүрэн түрын мандахын, ажахын хүгжэхын, бэеэ даанги байхын түлөө Монголой арад Совет Россин хүдэлмэришэд, таряашадтай холбоо байгуулан тэмсэхэ ёһотой болоно гэжэ Ленин хэлээ һэн. Энэ тэмсэлые тусгаарлан амжарлуулха болохоор ... Монголой ажалшадта тон шухалан һургаал боложо, арадай хубисхалта партиин байгуулгын ... Ленин онсолон заабарилаа бэлэй.

— Тэрэл үдэр,—гээд Мягмар хөөрэнэ,— РСФСР Монгол улас хоёрой хоорондо хани нүхэсэлэй харилсаа тогтоохо тухай Хэлсээндэ гар табигдаһан юм. Энэ документ хадаа манай хоёр ороной али тэгшэ эрхэтэй тала болон баталһан уласоорондын түрүүшын хэлсээн болоһон юм. Тэрээндэ гар табилгада зорюулагдаһан баярай уулзалга дээрэ Михаил Васильевич Фрунзе хабаадалсаа. Фрунзе манай жанжан Сүхэ-Баатарта алтан һэлмэ бэлэг барин бэлэй.

...Губиһаа ерэһэн бүлэг арадуудтай хамта музейн таһалгануудаар соогуур ябажа, тэдэнэй энэ заабаринуудые бэелүүлэн, Монгол оронэй туйлаһан амжалтануудай тухай бодожо ябаа һэн.

Мүнөөнэй Монгол орон өөрын электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилдэг, уула уурхайн баялиг абалаг, төмэр металл болбосоруулаг, мүн хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленноститэй, бэеэ даалһан социалис гүрэн мүн. Арадай засагай жэлнүүдтэ хэгдэһэн эгээл томо хубилалтануудын нэгэн—ленинскэ кооперативна түсэбые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлгэ болоно. Арадай үмсын ажахынуудые һайн дураһай үндэһэн дээрэ нэгэдүүлгэ тус орон дотор 12 жэлэй урда тээ түгэсхэгдээ һэн. Мүнөө хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд — томо социалис ажахынууд болонхой. Тэдэнэй мүнгэн олзонь һүүлэй арбан жэлэй туршада гурба дахин ургаа.

Ажалшадай байра байдалай хэмжээн хазагайралтагүй дээшэлнэ. Үргэн олон һалбаринуудай һургуулинууд, соёл гэгээрэлэй, эмнэлгын болон хүүгэдэй эмхи зургаанууд байгуулагдаһан. Арадай интеллигенци бии болоо, һургуулитай мэргэжэлтэд бүгэдэ һуралсана.

Байгша оной июль һарада болоһон МНРП-гэй XVI съезд оронойнгоо экономико болон соёл культурын саашанхи хүгжэлтын үргэн программа хараалаа. Съездэр баталагдаһан директивэнүүдэй ёһоор түсэбтэ шэнэ табан жэл соо хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ 22—25 процент, промышленностиин продукци —53—56 процент дээшэлүүлэгдэхэ. Малайнь тоо толгой 1975 ондо 25 миллиондо хүргэгдэхөөр хараалагдаа. Хүн зоной ажабайдалай хэмжээн улам һайжаруулагда, элүүрые хамгаалха, арадай гэгээрэл, наука болон соёлые хүгжөөлгэдэ нилээд ехэ мүнгэн һомолгодһон байна.

Арадай засагай эхин үедэ, мүн тэрэнһээ хойшонхи 50 жэлэй туршада Советскэ Союз, тэрэшэлэн социалис оронууд Монголой Арадай Республикада ехэ туһаламжа үзүүлһэн байна. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ Л. И. Брежнев элидхэл хэжэ зуураа, Советскэ Союз «экономикын томо асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, оронойнгоо уласхоорондын нэрэ хүндые бэхижүүлгэдэ монгол хани нүхэдэйнгөө хүсэл эрмэлзэлые эдэбхитэйгээр дэмжэнэ», гэжэ тэмдэглээ һэн.

Социалис оронуудай хоорондын хани нүхэсэл, хамтаран ажаллалга жэлһээ жэлдэ гүнзэгырнэ, марксизм-ленинизмын болон социалис интернационализмын үндэһэ һүүри дээрэ хүгжэн бэхижэнэ. Ленинэй энэ заабаринууд хазагайралтагүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байна.

А. КРИВЕЛЬ.
(АПН).

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

ЭКОНОМИЧЕСКА ҺУРАЛСАЛДА—АНХАРАЛ

Һаяхан БурАССР-эй Министрнүүдэй Совет «Ажалшадай экономическа һуралсалые һайжаруулха тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһан тушаа асуудал хаража үзэбэ. Республикын олон министерствэнүүд, захиргаанууд хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө экономическа һуралсалые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ талаар яһала юу хээ хэжэ байнхай. Жэшээнь, БурАССР-эй Хүн зоной эрилтэ хангаха министерство хадаа предприятинуудайнгаа цехүүдэй начальнигуудай, мастернуудай, бригадирнуудай, хүдэлмэришэдэй экономическа һуралсал эмхидхэхэ хэмжээнүүдые абаа. Бүхы дээрээ 4 мянганһаа үлүү хүн һуралсалда ябана. Тэрээнһээ гадна, хүтэлбэрилэгшэдынь экономическа һуралсалай тусхай программаар һуража байнхай.

БурАССР-эй Ой модоной ажахын министерствэдэ коллегиин зүблөөн дээрэ хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө экономическа һуралсал эмхидхэхэ талаар юрэнхы хэмжээнүүдые хараалаа. КПСС-эй XXIV съездын материалнууд соохоо экономическа асуудалнуудыень аппарадай хүдэлмэрилэгшэд шудалха.

БурАССР-эй Финансын министерствын аппарадта теоретическэ хоёр семинар эмхидхэгдэжэ, бүхы хүдэлмэрилэгшэд экономическа һуралсалда хабаадуулагдаа.

Тиихэдэ Буркоопсоюзай правлени хүдэлмэрилэгшэдэйнгөө экономическа һуралсалые эмхидхэхын тула горитой хүдэлмэри ябуулһан байна. Аппарадайнь 83 хүдэлмэрилэгшэдые хабаадуулһан экономическа хоёр семинар эмхидхэгдээ. Аймагуудай 15 потребсоюзда хүтэлбэрилэгшэдэй болон мэргэжэлтэдэй һуралсаха саг үргэлжын экономическа семинарнууд хүдэлхэ болонхой. Аймагуудай бүхы потребсоюзуудта наймаашадые, эдеэ шанагшадые, хилээмэ баригшадые, үйлэдбэриин предприятинуудай мастернуудые һургаха зорилготойгоор коммунис ажалай һургуулинууд эмхидхэгдээ. Тиихэдэ заочно һуралсалда горитой анхарал хандуулагдана. 555 хүн техникумүүдтэ, 151 хүн дээдэ һургуулинуудта һуралсажа байнхай.

Гэхэтэй хамта, зарим министерствэнүүдэй болон захиргаануудай зүгһөө КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхын тула зохихо хэмжээнүүд хараалагдаагүй байһаар. БурАССР-эй Эдеэ хоолой, Нютагай промышленностиин, Мелиорациин ба уһанай ажахын, Гэр байрын-коммунальна ажахын министерствэнүүдэй, БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй промышленна барилгын материалнуудай, түлишын промышленностиин управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд имагтал өөһэдынгөө аппарадуудай хүдэлмэрилэгшэдэй экономическа һуралсал эмхидхэлгээр хизаарлаад лэ, үйлэдбэридэ хүдэлдэг, мүн аймагуудай хүдэлмэрилэгшэдэй экономическа эрдэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхарал хандуулнагүй.

1971 оной ноябриин 15 болотор «Ажалшадай экономическа һуралсал һайжаруулха тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые хараалхыень бүхы министерствэнүүдэй, управленинүүдэй, захиргаануудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха гэжэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тогтоогоо.

XXIV съезд дээрэ хараалагдаһан партиин экономическа политикые, обществын экономическа хүгжэлтын хуули ёһые, ажахые хүтэлбэрилгын, экономикын болон үйлэдбэри эмхидхэлгын ленинскэ гуримые болон онол аргые ажалшадай экономическа һуралсалай үндэһэн болгохо шухала.

Гадна экономическа һуралсалай үедэ олоһон эрдэмээ ажал дээрээ хэрэглэжэ, үйлэдбэриингөө шанарые эрид дээшэлүүлхэ гэжэ хүдэлмэрилэгшэ бүхэн, коллектив бүхэн оролдохо уялгатай.



«Искра-110» — энэ клавишатай тоолон гаргалгын машина бухгалтериин мүнөөнэй техникэ һаяар халан һэлгэхэ юм. Пензын «Счётмаш» завод нимэ аппарадуудые бүтээн гаргажа захалба.

«Искра-110» микроэлектронно бааза дээрэ хүдэлдэг юм. Урдын механическа машинануудта орходоо 3-4 дахин түргөөр хүдэлхэ байна. Тэрэ хэмжээгээрээ багахан, бата бэхи. Тоо бодолгын машинануудые зохёохо Ленинградай конструкторско-технологическа бюро энээниие зохёон байгуулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаргагшад Зинаида Горячева (наада таладань), Надежда Болеева аппарадуудые шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Толилогдоогүй бэшэгэй мүрөөр

ХЭМЖЭЭН АБТАА

Улаан-Үдэ хотын Жуковскиин нэрэмжэтэ үйлсэдэ ариг сэбэр сахигданагүй, тэндэхи 12-дохи номерой гэрэй газаа бүри муухай байдалтай. Тэндэ табигдаһан шоройн хайрсаг ходо дүүрэн байдаг, зунай сагта үжэшэһэн угаадаһанай үнэр «анхилжа» байдаг юм. Эдэ бүгэдые гэр байрын 5-дахи управлениин хүтэлбэрилэгшэд хаража, мэдэжэ байбашье, хэмжээ абанагүй гэжэ манай газетын уншагша Ж. Д. Дамбаев редакцида бэшэһэн юм.

Дурсагдаһан асуудалаар хэмжээ абахынь тулада тэрэ бэшэг Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой гэр байрын управленидэ эльгээгдэһэн байгаа.

«Бэшэг соо хэлэгдэһэн дутагдалнууд булта зүб гэжэ элирүүлэгдээ. Үйлсэ сэбэрлэдэг хүнүүдэй ажалдаа муугаар хандаһанһаа иимэ байдал ушарһан байгаа. Мүнөө Жуковскиин нэрэмжэтэ үйлсэдэ, тэрэ тоодо 12-дохи гэрэй газаа һайнаар сэбэрлэгдээ» гэжэ ниислэл хотын гэр байрын управлениин начальник нүхэр Г. Власов газетын редакцида мэдээсэһэн байна.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

ҺАЙЖАРУУЛХААР БОЛОО

Захааминай аймагай нютаг бүхэндэ радиотой боложо, Москва болон Улаан-Үдын дамжуулгануудые шагнадаг болоһоор үнинэй юм. Түрэл буряад хэлэн дээрээ радио-дамжуулга гү, али ирагуу һайхан хүгжэм шагнажа һууhада ямар урматайб, ямар гоё гээшэб?!

Гэхэтэй хамта, манай Бүргэ нютагай арад зон һүүлэй жэлнүүдтэ Улаан-Үдын радио-дамжуулга шагнаха аргагүй болошоод байна. Ушарынь юуб гэбэл, Улаан-Үдын дамжуулга тон муугаар, заримдаа юрэдөөшье дуулдахаяа болишоно. Тиихэдэ Эрхүү, Улаан-Баатар хотонуудай дамжуулга эли тодоор дуулдажа, шагнахадашье һайн байдаг.

«Яахадаа иимэ ябадал ушарнаб, хайшан гэбэл энэ дутагдал усадхахаб?» гэһэн асуудал аймагай хэлхеэ холбооной узелай хүтэлбэрилэгшэдтэ табигдана.

Г. ТУГУТОВ,
XXIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ?

САДХАГДАМААР ДУТАГДАЛНУУД ААД...

...набша намаагаа үнн ... газаа хүйтэнэй амин ...ндэһээр үнихэнэй боло... Уданшьегүй байрын са... орохонь дүтэлбэ. Ок... һарын тэнгээр малшад ...анайнгаа газарһаа ...ндөө нүүжэ ерээ. Хүй... угтаха, хурьга түл... абаха, хахинха хабараа ... харюусалгатай са... тулаба. Амжалтатай һай... эдэ бүгэдые үнгэргэхын ... гүйсэд хүрэмэ үбһэ тэ... хотонуудынь дулаа... малшадай ажаһуу... һайн байха ёһотой ... Энэ талаар Сэлэнгын ... колхоз, совхозуудай ...уудта ямар хүдэлмэ... хэгдэжэ байһаарьн һо... ...доо бэлэй.

... болоогүй байхада, Хим... совхозой хоёрдохи отде... Цайдамай һү һаалиин ... хүрэжэ ерээд байгаа ... һаалишад бэеэ шал... Галуута-Нуур ерэһэн ... Тус фермые даагша Бу... Балдановтай хөөрэлдэг... Манай табиһан асуу... тэрэ иимэ харюу үгөө бэ...

...дэмнай хамта 15 ...н хүдэлнэ. Һү һааляар ...нгаа түсэб дүүргээбди. ...е соо һаалишад Е. Дан..., Ц. Базарова, Б. Най..., Б. Балданова гэгшэд ... һайн үрэ дүн туйлаа гэ...элтэй. Сүлөөтэй сагтаа ... шагнадаг, телевизор ха... газетэ, журнал уншадаг... ...эмнай залуу һаалишад ... юм. Тиимэһээ улаан бу... байбал таарамжатай ... Урдань улаан булантай ...бди. Теэд тэрэмнай һаа... байра болонхой. Энээн ... совхозой хүтэлбэрилэг... һаналаа табидаг һаань ... байгаа. Байрамнай яһала ... хуушан байрануудаа ... заһабарилаа һэмди. ...-түлеэмнай холохон зай... ...даг аад хашартай агша. ...орондын байдал тухай ... шагнаһайбди гэжэ һа... Теэд лектор удаа... ябаагүй даа. ...нь автолавкамнай ядуу ... аад, мүнөө шэнэ най... ...най оpoһонһоо хойшо ...гаараа ябадаг болонхой. ... ерэгшэ даа. Бага сага ... хунар асарха. Харин ...ор, час заһаха мастер... ябадаггүйнь харамтай ... Медигүүд ябаад ошодог, ... заабаришье үгэдэг. Теэд ...лени дээрэ фельдшер... ...гнай халагламаар.

...дэнь һаалишадай бай... ...ые орожо хараа һэмди. ... һаруул, дулаан гэрнүүд ...даг гэжэ ойлгогдоо һэн. ... һаалишан басаганай ... ...ходомнай, эхэнь ёоло... Арганъ үгы байгаа. ...хэдэ, хоёрдохи үдэрөө ... тбшэлэнхэй бшуу. От... дээрэ фельдшерэй бии ... ямар нэгэн туһаламжа үзүүлэгдэхэнь лабтай һааб даа. Цайдамай һү һаалиин фермэһээ Галуута-Нуурай гү, али Новоселенгинскын поликлиникэ хонходохонь тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ.

Одоол үдэр сагаа бараха ушар тохёолдодог. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд энээн тухай хэр һаналаа табижа, хэмжээ абхуулхые оролдодог гээшэ хаб?

Тээ баруун урагшаа үргэлжэ талын дундуур зурыһан харгыгаар табилуулан ошоходо, суута хонишон Нима Тубчинович Дамбаевай отара оршодог юм. Нима Тубчинович үнгэрэгшэ жэлэй туршада зуун эхэ хонин бүриһөө 128 хурьга абажа, эрхим һайн амжалта туйланхай. Манай хүрэжэ ерэхэдэ, хонидойнгоо дал (хотон) соохоо морёор шэбхыень гаргажа сүлөөгүй байба. Ажалша бэрхэ хүн гэжэ хүрэ хүрэһөөр ойлгохоор. Юуб гэхэдэ, хотон соонь яндагар сэбэр. Хашаа хорёодонь хуу заһабари хэгдэнхэй. Түрэһэн хони, хурьгадта үбэлэй сагта гүйсэд хүрэмэ хүб хүхэхэн ногоон һолоомон оруулагданхай. Байдаг гэрыньшье тойроод сэбэрлэгдэнхэй. Хуушаран татаһан залгамал гэрынь үбэлэй сагта дулаан юм. Урдань эндээ зайн гал үгы байһанаа мүнөө жэл оруулагдаба. Хонишод энээндэ ехэ баясанги. Зүбшье ааб даа. Телевизор хараха арга боломжотой болобо ха юм.

— Хэр хүдэлжэ байнабта? — гэжэ нүхэр Дамбаевһаа асуухада, иигэжэ харюусаа һэн:

— Хониднай тобир тарган даа. Энэ жэлдэшье муу бэшэ амжалта туйлаха хүсэл бии. Тиигээд бүхы хүсэл зоригоо табижа оролдогдоно гээшэ.

Теэд иимэ эрмэлзэлтэй байһан хонишоной ажаһуудалайнь эрилтэ хэр зэргэ хангагдана гээшэб гэжэ һонирхогдоо бэлэй. Автолавка бытовкэ хоёр графигайнгаа ёһоор ябажал байдаг юм ха. Гэбэшье багашуулай үмдэхэ хубсаһан, ноһоор оёгдоһон рейтуза, свитер гэхэ мэтэ зүйлнүүд наймаанда гаргагданагүй. Мүн парикмахер оройдоошье ерэдэггүй. Үһэ зүһэндөөшье даруулаад ябаха ушар али олон дайралдана. Гадна захиһан газетэ, журналнуудаа 3-4 километрэй зайда морёор ошожо асарха баатай болоно. Бүхэли зунай туршa соо медигүүд хоёр дахин ерэһэн һурагтай. Санбюллетеньшье гаргаагүй. Элидхэл, хөөрэлдөөн баһал үнгэргэгдөөгүй.

Мүн Тоёоной отарын түлгэнүүдые харууһалдаг Бато Очирович Шаралдаевта хүрэхэдэ, баһал дутуу дунданууд элирүүлэгдээ. Байдаг гэрынь хүйтэн, хуушан юм. Эндэ шэнэ пеэшэ табяа. Ханыень шабараар будаа. Хуушаржа хүбхэнгөө муудаһан, һалхинда һүрьехээ һанадаг энэ гэрые штукадурдабал дээрэ байгаа гү гэжэ һанагдана. Радиошье шагнадаггүй, совхоз үгэхэ гэһэн аад, энэ болотор үгөөгүй байһаар юм ха.

Совхозой партийна организациин секретарь Б. Д. Ширетаровтэй эдэ бүгэдэ тухай хөөрэлдэхэдэ, түргөөр усадхаха арга хүргаяа бэдэрхэ, тухайгаа мэдүүлээ һэн. Хэлэһэн үгэдэнь этигэхэ дуран хүрэгдэнэ.

Бэшэ тээшье баран һайн байна гэхын аргагүй. Ленинэй нэрэмжэтэ колховой хоёрдохи отделениин Нуурай һү һаалиин фермэдэ арбаад айл һуудаг юм. Олонхидынь һаалишад. Гэрнүүдынь яһала һаруул, дулаан даа. Радио шагнадаг, телевизоршье харадаг, газетэ, журналнуудыень саг соонь уншажа байдаг. Колхозой мэргэжэлтэд ябахадаа, хөөрэлдөө үнгэргэдэг. Галуута-Нуурһаа агитбригада ерэжэ, һонирхолтой концертшье харуулаа. Мүн уласхорондын байдалаар хабар хада элидхэл хэгдэһэн байна.

Теэд эндэ дутагдалнууд биил даа. Энээн тухайда тус фермые даагша Евдокия Прокофьевна Максимова иигэжэ мэдүүлээ һэн.

— Автолавка ябадаг, захиһан юумыемнайш бага сага асардаг. Тингэбэшье тон хэрэгтэй хубсаһа хунар бидэндэ хүрэжэ ерэдэггүй. Ноһон самса, рейтуза худалдаанда гарана гэжэ дууладагбди. Яахадааһьеб бидэндэ асардагтүйл даа. Тиихэдэ телевизорээ заһуулхын тула аяар Галуута-Нуур ошожо ерэхэ сагшье тудалдаа һэн. Тон гомдохо юумэмнай—хилээмээр дуталган болоно. Загастайн сельпогой хүтэлбэрилэгшэд энээн тухай һайн мэдэжэ байбашье, балай хэрэгсээгээд орхидоггүй. Зарим үе саахар, печени үгы болошоод һууха саг үзэгдэнэ.

Мүн тиихэдэ баһа нэгэ хэлэхэ юумэн бии. Манай фермэ дээрэ залуу һаалишад олон юм. Тэдэнэй найманиинь үдэшын дунда һургуулида һуралсадаг. Зөөхэ машинагүйдэжэ зобогдоно. 6 километр зайда ябагаар ошожо ном үзэхэ гээшэ һаалишадта хүшэрхэн ааб даа. Колхознай энэ шухала хэрэгтэ мүнөөдөө туһалжа биранагүй.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишон, депутат Бадма-Цырен Тубаевна Доржиева элидхэл, хөөрэлдөөнэй хэгдэдэггүй, нүүдэл библиотекын ерэдэггүй, бытовкын ябадаггүй тухай гомдол мүн лэ оруулһан байна.

Бодомжолоод үзэхэдэ, дээрэ дурсагдагша дутагдалнуудые усадхажа боломоор гэжэ һанагдана. Гансал тус ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд анхарал оролдолго гарганагүй, малшадай ажаһуудалаар хүсэд һайса һонирхоногүй гээшэ ха. Эгээл тиимэһээ малшадай эдэ бүгэдэ эрилтэ тон зүб гэжэ һанагдана.

Ц. ХАМАЕВ,
манай тусхай корр.



УЛААН-ҮДЭҺӨӨ НИИГАТА ХҮРЭТЭР

МАРТЫН хуушаар, апрелиин эхин багаар Буряадай гушан гурбан аяншад хорёод хоногой туршада Япон ороноор ябаһан юм. Энэ аяншалга нилээд һонирхолтой байгаа. «Һайн хүн ябаһанаа хөөрэхэ, муу хүн эдиһэнээ хөөрэхэ» гэһэн буряад оньһон үгэ бии юм. Анха урдаһаа хойшо буряад хүн гээшэ ябаагүй газараараа ябаха, үзөөгүй юумэеэ үзэхэ гэжэ оролдодог һэн. Тэрээнһээ уламжалан, иимэ оньһон үгэ гараһан байгаа гэжэ тухайлхаар. Юуб гэхэдэ, буряад арад «Ябаһан хүн—яһа зууха, хэбтэһэн хүн—хээлн алдаха» гэһэн баһа нэгэ холо дүтүүр аяншалгые зүбтүүлһэн оньһон үгэ хэлсэдэг.

Япон гээшэмнай ямар орон бэ? Москваһаа Владивосток ошодог «Росси» гэжэ поездын вагондо Улаан-Үдын түмэр замай станци дээрэ ороһоор лэ «Япон гээшэмнай ямар орон бэ» гэжэ һонирхожо захалаа һэмди. Наранай гараха зүг тээшэ табилуулжа ябахадаа, энэ орон тухай мэдээсэлэй зарим дүн гаргаха ушартай болобоб. Ямар дүн бэ гэхэдэ иимэ:

Нэгэдэхеэр, Япон гээшэ эрдэм ухаанай ба техникын талаар айхабтар үндэр хэмжээндэ хүрэһэн, үйлэдбэриин хүгжэлтын талаар гайхамшагта дэбжэлтэ туйлаһан орон болоно;

Хоёрдохёор, Япон гээшэ бэшэ ямаршье оронуудһаа ехээр өөрынгөө үндэһэтэнэй ёһые, эртэ урдаһаа нааша тогтонижоһон ёһо заншалые баримталдаг орон юм. Жэшээлхэдэ, эндэ вишниин сэсэглэхэ үеын һайндэр, сакурын һайндэр гэхэ мэтые тэмдэглэдэг, эндэ икебаын талаар, ондоогоор хэлэхэдэ, баглаа сэсэг бүридхэхэ мэргэжэлэй талаар тусхай эрдэмтэд бии байна;

Гурбадахяар, Японд дэлхэй дээрэхи эгээн томо танкернууд гаргагдадаг, энэ орондо худалдаа наймаанай флодой тоннаж дэлхэй дээрэ эгээн ехэ байха юм;

Дүрбэдэхеэр, Японой партинуудай дунда улас түрын тэмсэл айхабтар ордоһотойгоор болодог, заримдаа парламентын зүблөөнэй үедэ наншалдаадш абадаг юм, үйлсэ гудамжануудтань полициинхид саг үргэлжэ арад олонтой байлдаа хэжэ байдаг;

Табадахяар, мүнөө үеын Японой соёл культура дэлхэй дээрэ нилээд суута гаража байнхай. Ород арадай ба совет дуунуудые айхабтар һайханаар дууладаг суута дууша дүрбэн эрэшүүл олоной дура буляанхай. Мүн «Японой ханхинаһан хоолой» гэһэн ансамбль мүн лэ хүндэтэйгээр угтагдадаг. Совет арад япон спортсменүүдые, илангаяа Японой волейбол наададаг басагадые хүндэлдэг юм. Тиихэдэ Японой кинофильмнүүд манай орондо үндэрөөр сэгнэгдэдэг;

Зургаадахяар, жэл бүхэндэ хабартаа Японой ажалшад хабарай добтолго эмхидхэжэ, эрхэ сүлөөгэйнгөө түлөө тэмсэл ябуулдаг;

Долоодохёор, Япон гээшэ эгээл үнэгүй транзисторнуудые, янза бүриин хубсаһа хунар, эд бараа гаргадаг орон юм. Япон капиталистнууд дэлхэй дээрэ айхабтар ехэ худалдаа наймаа хэдэг, дэлхэйн аһан томо концерн болон монополинуудтай үрдилдэн, амжалтатайгаар дүрэ буляалдадаг, арад зоноо хэнһээшье үлүүгээр мүлжэдэг байна;

Наймадахяар, Японой зонхилхы ангинууд дай жүрөөдэжэ, амар заяа үзэхөө болинхой. Дайнда бэеэ бэлдэхэ гэһэн харата муухай ябадал энэ орондо гутамшагта хэрэгтэ заримдаа хүрэдэг. Жэшээлхэдэ, уран зохёолшо Мисима дай жүрөөдэн ордоһолоод, хутагаар гэдэһээ хадхажа, харакири хээ һэмнай...

Владивостогто тиимэ айхабтар томо бэшэшье һаа, нилээдгүй багтаамжатай, мүнөө үеын хэлбэри маягтай, сэбэр сагаан «Николаевск» теплоход маниие хүндэ ямбатайгаар хүлеэн байба.

Япон далай дээрэ айхабтар хүйтэн. Апрель һарада эндэ иимэ хүйтэн байха юм гэжэ би һанаагүй ябааб. Палуба дээрэ хахад часһаа дээшэ зогсожо шадабагүйб. Айхабтар хорон холтоһоноор һалхилна. Далайн уһан ямар бэ даа нэгэ сэбдэг хүйтэн, түмэрэй үнгэтэй. Харин далай долгилногүй. Хэн бэ даа нэгэ аяншан далайда дельфиниие хараab гэжэ ама алдаба. Теэд тэрэ дельфин уһанһаа гурба дахин һүрэжэ гараһан байбашье, намда харагдабагүй. Зай, хайшан гэхэбши даа, хамаг хүнүүдэй харaагүй юумые ганса хүн харажархидаг юм байна.

Кораблиин капитан, Социалис Ажалай Герой Георгий Николаевич Клепиков далай дээгүүр ябахыса ябаһан хүн байба. Урдань тэрэ Балтиин далайда алба хэһэн, энэ теплоходоороо Куба оло дахин ошожо ерэһэн намтартай. Тэрэнэй онгосо мүнөө Камчаткын Петропавловск хотын портын мэдэлдэ оронхой. Георгий Николаевичые буряад хүгшэнэй зээ хүбүүн гэжэ мэдэбэб. Клепиковэй үбгэ эсэгэ урдань Нерчинскдэ сүлэлгэдэ байһан, Агын буряад басагаар һамга хэһэн юм. Капитанай шэг шарайда буряад түһөө бии.

Корабль дээрэ хари гүрэн аяншалагшадай дарга гэжэ бии. Тэрэмнай өөрөө Белоруссиин хүн. Тэрэ гурбан орлогшонортой, Владивостогһоо эхилээд онгосо дээрэхи ажабайдал захалба. Хорин час тамархадаа, Японой түрүүшын порт Ниигата хүрэхэбди. Һүүлээрнь Нагасаки, Кагосима, Хиросима, Осака, Токио хүрэхэ ёһотой болонобди. Японой портнуудта онгосынгоо тогтоходо, бидэнэр эрье дээрэ гаража, автобусуудта һуугаад, Япон хотонуудые үзэхэбди. Хүнэй шэхэндэ хүгжэм мэтээр дуулдадаг нэрэнүүдтэй Киото, Нара, Ибосуки, Иокогама, Никко, Камакура гэхэ мэтэ хотонууд замдамнай дайралдаха.

НАГАСАКИ ХОТО

ПОРТДО хүрэхэдэмнай, хүн зон олон хөөрсэгэнэжэ байба. Ракетэнүүд өөдөө харбагдана. Һалхинда Японой ба СССР-эй гүрэнэй тугууд намилзана. Аяншадай нэгэн юуншьеб гэжэ хүхюунээр хашхараад, өөдэнь зааба гээшэ. Хараһамнай, ракетээр буудажа, аяар үндэртэ манай далбагар ехэ Улаан туг гаргажархиба. Портһоо город ошохо гудамжа дээрэ «Айлшалжа хайрлагты, «Николаевск» теплоходойхид!» гэһэн уряалай үгэнүүд толорно.

Онгосымнай хүгжэмэй зал соо уулзалга болобо. Нагасаки хотын зонхилогшод үгэ хэлэнэ. «Мисс Нагасаки» гэгдэдэг хоёр һайхан япон басагад онгосымнай капитан аяншалгымнай директор хоёрто айхабтар һайхан шэл хайрсагтай, уран нарин бүтээлтэй кукла бэлэг бариба.

Японууд гоё һайханиие мэдэрхэ, ойлгохо сэдьхэлээр илангаяа баян байна. Японой гараар бүтээһэн бүхы юумэндэ энэ уран нарин шадабаринь мэдэрэгдэнэ. Нагасакиин аквариум ошожо хараабди. Ямар загаһан, далайн ямар амитад эндэ бииб гэжэ тоолоһоной хэрэггүй гэжэ һананаб. Янза бүриин загаһан, далайн оёорой амитад иишэ тиишээ һүндэлэн тамаржа, гайхалтай һайхан һолонго татан ялалзана.

Теплоходтоо бусахадамнай, Нагасаки хотын тоогүй олон үхибүүд айлшан боложо ерэбэ. Трап дээгүүр, палуба соогуур, нэгэдэхи классай номернуудай коридороор, үнгэрхэдөө, капитанай зогсодог табсан дээгүүр — дүүрэн үхибүүд. Япон үхибүүдэй энеэдэтэй хүхюун гээшэнь аргагүй. Мойһон хара нюдөө ялалзуулан байжа, юумэ үзэнэ, харана. Абажа ябаһан значогуудаа, жэжэхэн бэлэгүүдээ хүүгэдтэ баринабди.

Хэнэйшье мэдэхээр, энэ хото дээрэ Америкын атомна бомбо тэһэрээ бэлэй. Энэ харата хэрэг үйлэ 1945 оной август һарада болоо һэн. Энэ бомбо хаяһан американ лётчик Клод Изерли хожомынь энэ Нагасаки хото ерэһэн, өөрынгөө «баатаршалгын» хойшолонгые хараһан юм гэдэг. Эндэ асари ехэ хүшөө бодхоогдонхой. Тэндэ галдуулһан гэрнүүдэй, хүнүүдэй, зөөри зөөшын, аптекын хайлашаһан шэлнүүдэй, хүнэй хармаанһаа олдоһон, харлашаһан хашарһан мүнгэнүүдэй фото-зурагууд олоор табяатай. Америкынхидэй хорото муухай ааша мүн Хиросима хотодо дабтагдаа һэмнай. Нагасакида Эб найрамдалай сэсэрлиг бии юм, тэндэ мүн лэ асари томо хүшөө табигданхай. Би скульптор Хитамурын байгуулһан гайхамшагта нангин бүтээл—Эб найрамдалай хүшөөгэй зураг буулгааб. Энэ хүшөө хадаа айхабтар томо хүнэй дүрые шулуугаар бүтээнхэй. Энэ хүн баруун хүлөө дабшалан, шулуун дээрэ һуунхай. Зүүн гараа номгон бологты гэһэншүүгээр урагшань һарбайнхай, харин баруун гараа һэргылэнгеэр өөдэнь үргэжэ, долёобор хургаараа тэнгэри заажа, тэндэһээ бурхан үхэл буужа ерээ һэн гэжэ хэлэжэ байһандал үзэгдэнэ. Клод Изерли Нагасаки хотодо ерэһэнэйнгээ һүүлээр атомна зэбсэг хорихо талаар эршэмтэй ажал ябуулга хэдэг болоо һэн гэхэ. Тэрэниие номгоруулхын тулада Америкын засагаархин Клод Изерлиие үбэштэйрөө гэжэ соносхоод, ухаагаа муудагшадай гэртэ хаажархёо юм гэжэ Нагасакиин Эб найрамдалай сэсэрлигэй музей соо манда хөөрэһэн байна.

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта).

Африкан Бальбуров

НАРАН УЛАСААР АЯНШАЛГА

(Түгэсхэл. Эхининь 3-дахи нюурта).

Нагасакида хүнэй үшөө нэгэ һонирхохо юумэн Чио-Чио-санай гэр болоно. Тэрэ гэр Нагасакиин тохойдо үндэр газарта оршодог юм. Энэ гэрһээ далай тээшэ харахада, айхабтар һайхан үзэгдэлтэй, тус гэр хуушанай маягаар баригданхай. Тэрэ гэр урдань шотландец угай Британиин наймаашан гээшэб гэжэ бэеэ нэрлэһэн улас түрын ажал ябуулагша Томас Гловерой гэр байгаа гэдэг. Гэрэй хото соо Чио-Чио-санда хүшөө бии юм. Дууша инаг дангина Миураяа Гловер Чио-Чио-сан гэжэ нэрлэһэн байгаа. Чио-Чио-сан гэхэ гү, али Батерфляй дангина гээшэ оршуулхада эрбээхэй гэһэн удхатай. Кимоно хубсаһатай, нарин уян бэетэй Миура гоохон, нээрээшье, эрбээхэйдэл адли байжа болоо. Урдань япон эхэнэрнүүд айхабтар эреэ маряан кимоно үмдэдэг байгаа. Гловерой зоболонто Миурада дурлаһан тэрэ түүхэ Пучиниин оперын удха мүн болоно. Гловер Пучиниин хоёр нүхэд байһан юм ха. Чио-Чио-санай гэрхэн соо Гловерой дүрэ зураг харабаб. Тиихэдэм шэхэндэм Пучиниин оперын гайхамшагта уран аялга ханхинахадал гэжэ, айхабтар ехэ гашуудалые, хүсэтэ ехэ инаг дурые орьёлуулһан Чио-Чио-санай шуналта нангин дуун дуулдаһан шэнги болоо һэн.

Чио-Чио-санай түүхэ Японд тон ехээр дэлгэрһэн домог болонхой. Харинхидтай харилсаа холбоо байгуулха дурагүй хүнүүд Чио-Чио-санай түүхые өөрынгөө үзэл бодол нэбтэрүүлхэ талаар хэрэглэдэг, харинхидта этигэхэгүй ябадалые бүри үнинһөө хойшо ёһо заншал болгон үхибүүдээ хүмүүжүүлдэг байха юм.

Автобусоор манине абажа ябадаг газаршан басагамнай Чио-Чио-санай дуу дуулаба. Пучиниин оперынхиһоо тад ондоогоор, япон арадай дуунай маягтайгаар тэрэ дууе японууд дууладаг юм байна гэжэ мэдэжэ абабаб. Удаань тэрэ басагамнай «Сакура» гэжэ дуу дуулаба. Энэ богонихон дууе бидэ ядамаргүй түргэн сээжэлдэжэ абабабди. Тиин тэрэ басагамнай манине энеэбхилһэн нюдөөр шэртэн хараад:

— Хатюша!—гэжэ соносхобо.

Японд манай дуунуудые ехээр дууладаг байна. Гансашье мүнөөнэй дуунуудые бэшэ, мүн ород арадай дуунуудые ехэ хүндэтэйгөөр дуулана. Япон хүнүүд, басагад «Шуурган шууяад, бороо ороол», «Волго дээрэ хабсагай бии», «Эгсэ эрьеын хоорондуур» болон бусад дуунуудые аймшагтай хүхюун солгёоноор дуулалдаха юм.

Нагасаки хотодо Конфуциин дуган бии юм. Амаралтын үдэр байгаа. Тиимэһээ тэрэ дуганда хүн олон байба. Манай талаан болохо доо, ерээд лэ байтарнай, энэ дугангай эгээн лэ һонирхолтой зүйл—луугай хатар эхилшэбэ. Хатар хэгшэд луугай айхабтар томо саарһан дүрсые дээрэ үргөөд, годигонуулжа, өөһэдөө зүүн зүгэй шанга, шэхэ дүлиирүүлмэ хүгжэм доро хатар хэнэд. Хаанаһаа эндэ Конфуциин дуган байба гээшэб? Энэ дуган үнгэрэгшэ зуун жэлэй табяад онуудта нээгдэһэн байгаа. Энэмнай ойлгосотой, сегунуудай засагай унахын урда тээхэнэ энэ дуган бии болоһон. Айхабтар шэрүүн хатуугаар дарлалта мүлжэлгые эрхилдэг феодалнуудай үедэ таряашад феодальна засаг түрэ байгуулха гэжэ һанадаг байгаа. Теэд бүхы дэлхэйн таряашадай энэ һанал хүсэл гээшэ һайн хаантай болохо, үнэн сэхэ императортай болохо гэһэн хүсэл эрмэлзэлһээ сааша ошоогүйнь мэдээжэ. Наһатайшуулые хүндэлхэ, тэдэндэ шүтэхэ гэһэн Конфуциин һургаал хадаа Японой тэрэ эрхэ байдалда эгээл зохидоор таараха зүйл байгаа бшуу. Тиин Японд Конфуциин дуган байгуулагдаа бэлэй.

...Бүхэли үдэртөө шахуу ябагаар ябаһандаа хүлни шархираад, аалихан гэшхэлбэб. Порт хүрэтэр балайшье холо бэшэ зай үлэнхэй. Би үйлсын уулзуур дээрэ өөрын эрхэгүй зогсохо баатай болоо һэм. Эгээл тэрэ хоёр гудамжын уулзуур дээрэ дүрбэн хүн газар малтажа байба. Тэдэ дүрбэн эрэшүүлшье бэшэ, хүбүүдшье бэшэ, дүрбэн залуу эхэнэрнүүдшье бэшэ, харин дүрбэн хүгшэд байба. Гайхахын ехээр гайхабаб. Минии эжын наһанай дала хүрэһэн хүгшэд газар малтажа байбал даа. Хатуу газар малтахада ехэл хүндэ хэбэртэй, хүрзэнь газар руу шаагдажа үгэнэгүй. Хүрзэ дээрээ нэгэ хоёр адха шорой өөдэнь гаргана. Хүгшэд тон аалиханаар хүдэлнэ. Нюурынь хүлһэн болошонхой, хара таха. Харасань һүлэр мохоо. Тэдэнэй дүрэ зураг буулгаха гэһэн аад, зүрхэлбэгүйб. Хараха ёһогүй юумэеэ гэнтэ харажархиһандал, зосоом аягүй боложо, эшэдэһэм хүрэбэ. Энээнэй һүүлээр алдарта Нагасаки хотодо манда харуулһан бүхы юумэн—Батерфляй дангинын гэрхэншье, Конфуциин дуган соохи луугай хатаршье үнгэеэ бууршоо һэн...

Манай онгосын ябаха дээрэ эндэ Ниигатаһаа һураггүй олон хүнүүд сугларба. Порт дээрэ үхибүүтэй эхэнэрнүүд, үбгэд, хүгшэд, гоё һайхан костюмтай залуушуул, кимонотой басагад дүүрэн байба. Тэдэнэр тон хани ёһоор энеэбхилэн байжа үдэшэбэ. Онгосо өөдэ янза бүриин үнгэтэй монсогор монсогор миндаһа хаяха юм. Тиимэ заншалтай зон байна. Онгосо дээрэ байгшад тэрэ миндаһанай нэгэ үзүүрһээ барьяад, монсогор миндаһаяа эрье тээшэ шэдэхэ юм. Уданшьегүй теплоходнай эрье дээрэ байгшадтай абаахайн шүлһөөр хүрмэгдэһэн юумэ шэнги улаан, хүхэ, ягаан шара миндаһаар хүрмэгдэшөөд байгаа бэлэй. Эрье дээрэхи хүнүүд юушьеб хашхаралдана, гараа арбагануулна. Һалхин тэрэ миндаһануудые һабигануулна. Нэгэ басаган уйлана хэбэртэй, нэгэ гараараа нюдөө аршана, нүгөө гараараа манда даллана.

Баяртай, Нагасаки, онгосо бүтээгшэдэй, морягуудай хото, эртэ урдын алдар солые химгадаһан һайн һайхан заншалтай, урин заншалтай, урин хото! Гэбэшье шинии гудамжануудта дала наһатай хүгшэдэй газар малтажа байдаг хада, хамаг юумэш хуу һайн бэшэл байгаа гээшэ ха. Теэд яахаб... Зай, баяртай, Нагасаки хото!

АХА НЮТАГАЙ ҺОНИН

АЙЛ БҮХЭНДЭ — ГАЗЕТЭ, ЖУРНАЛ

Партиин Ахын райком 1972 оной хэблэл тараалгын али зэргээр ябажа байһан тухай асуудалда зорюулагдаһан зүблөө зарлаба. Энэ зүблөөн дээрэ эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, эхин партийна организацинуудай секретарьнар хабаадалсаа.

КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр З. Б. Шагдуров мэдээсэл хэжэ, хэблэл тараалга үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулхада, ехэ дутуу дундануудтай гэжэ тэмдэглээ. Нэн түрүүн, «Буряад үнэн», «Правда», партийна журналнуудые захилга муу. Эмхи зургаануудай зарим алба хаагшад нэгэшье газетэ, журнал бэшүүлээгүй байна.

Зүблөөндэ хабаадагшад хэблэл тараалгые һайжаруулха талаар хэмжээнүүд абтаха гэжэ найдуулба.

АРАДАЙ УНИВЕРСИТЕТ НЭЭГДЭБЭ

КПСС-эй райкомой бюрогой тогтоолоор Орлик тосхондо педагогическа эрдэм дэлгэрүүлхэ арадай университет нээгдэбэ. Тэндэ хоёр факультет бии. Педагогическа, юридическэ факультедүүдэй түрүүшын хэшээл болоно, «Социалис хуули тухай В. И. Ленинэй һургаал», «Арадай гэгээрэлэй хүгжэлтэ тухай КПСС-эй XXIV съездын тогтоол» гэһэн лекцинүүдые нүхэд Соболев, Дамдинов гэгшэд уншаба. Арадай университедтэ 90 гаран түрэлхид, эмхи зургаануудай ударидагшад, профсоюзна болон советскэ органуудай хүдэлмэрилэгшэд шагнагшадаар абтаа.

АРАДАЙ ХИНАГШАДАЙ БҮЛГЭМ ҺУНГАГДАБА

Орлик тосхоной ажалшадай суглаан болобо. Эндэ аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Хантаев дэлгэрэнгы үгэ хэлэжэ, арадай хинагшадай хэжэ байгаа ажал хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

Үгэ хэлэһэн нүхэд Ошоров, Бугалов болон бусад аймагай түб —Орлик тосхондо арадай хинагшадай нэгэ бүлгэм бии болгохо дурадхал оруулбад. Тэдэнэр хадаа ажалшадые хангалгын хүдэлмэриин дутуу дундануудые усадхаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха байна. Мүн эмхи зургаануудта ашаглагдаагүй арга боломжонуудые элирүүлхэ, материалнуудаа алмалта хэхэ талаар хүдэлмэри ябуулха гэһэн захяа заабаринуудые арадай хинагшадта үгөө.

Орлик тосхондо арадай хинагшадай бүлгэм 25 хүнһөө бүридэнэ. Тэдэнэй тоодо коммунистнууд, комсомолшуул, партийна бэшэ хүнүүд бии.

СЕССИИН ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТУЛА

Орлигой сомоной Соведэй ээлжээтэ сесси октябрь һарын эхеэр тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хоёр жэлэй доботолго тухай асуудал хараад, хэмжээ ябуулгануудые баталан абаа һэн.

Сессиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула юун хэгдэхэ ёһотойб гэһэн асуудалаар Орлик тосхондо ажаһуугшадай сугл[аан] болоо. Орлигой сомоной Сов[едэй] гүйсэдкомой түрүүлэгшэ ... Цыбденов, үгэ хэлэһэн Б. Д. ... тагаев, Н. Х. Мандагаев, ... Арданов, Ш. Д. Бамбалаев ба ... сад нүхэд тосхоной ар... байхын тула бултадаа модо ... гуулха, үйлсэнүүдые заһаха, ... нэ паркнуудые эмхидхэхэ ... бэ.

Соёлой хоёр жэлэй доботол[го] али зэргээр сомон зүблэлэй ... дээрэ ябажа байһан тухай ... суглаанууд дээрэ хэлсэгдэжэ б... хаар хараалагдаба.

АЖАЛАЙ ВЕТЕРАНУУДАЙ СОВЕТ

Элдэб янзын ажалда үни ... соо ажаллаад, амаралтада ... һан хүндэтэй хүнүүд нютаг... мнай олон. Һаяхан КПСС-эй ... ком тэдэнэй суглаа зарлаба. ... шэнэ табан жэлэй түрүүшын ... лэй түсэбүүдэй ямараар дүүр... дэжэ байһан тухай партиин ... комой секретарь нүхэр Ма... хэлэжэ үгөө. Буряадай АССР-... габьяата багша нүхэр Ламб... эдир үетэниие хүмүүжүүлхэ ... рэгтэ пенсионернүүдэй үүрэ... хай хэлээ. Партиин райкомой ... һагые даагша Д. Б. Шара... панов уласхоорондын байдал ... хай хөөрөө.

Пенсионернүүд хаһа ... соогоо КПСС-эй XXIV съезд... шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ ... рэгтэ аймагай партийна ор... зацинуудта туһалхабди гэжэ ... дуулаа. Пенсионернүүдэй Сов... һунгагдажа, түрүүлэгшээр Д. ... Цыбенова һунгагдаба.

В. ГАЛСАНОВ.

ДОРЮУН ХҮГЖЭМЭЙ АЯЛГА ДОРО

Сэрэгэй албанда мордохо ушарые Хоринн аймагта үнинэй баяр ёһололой оршон байдалда тэмдэглэдэг болонхой.

Һаяхан, октябриин 30-да, тус аймагай хорёод хүбүүд албанда мордобо. Райвоенкомадай военком майор Н. Г. Жабдоржиев, ВЛКСМ-эй Хорин аймагай 1-дэхи секретарь Дугар Санжиев гэгшэд Совет Армида мордохоёо байһан комсомол, залуушуулаа амаршалха зуураа, албаяа эрхим һайнаар, нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ ерэхыень юрөөһэн байна.

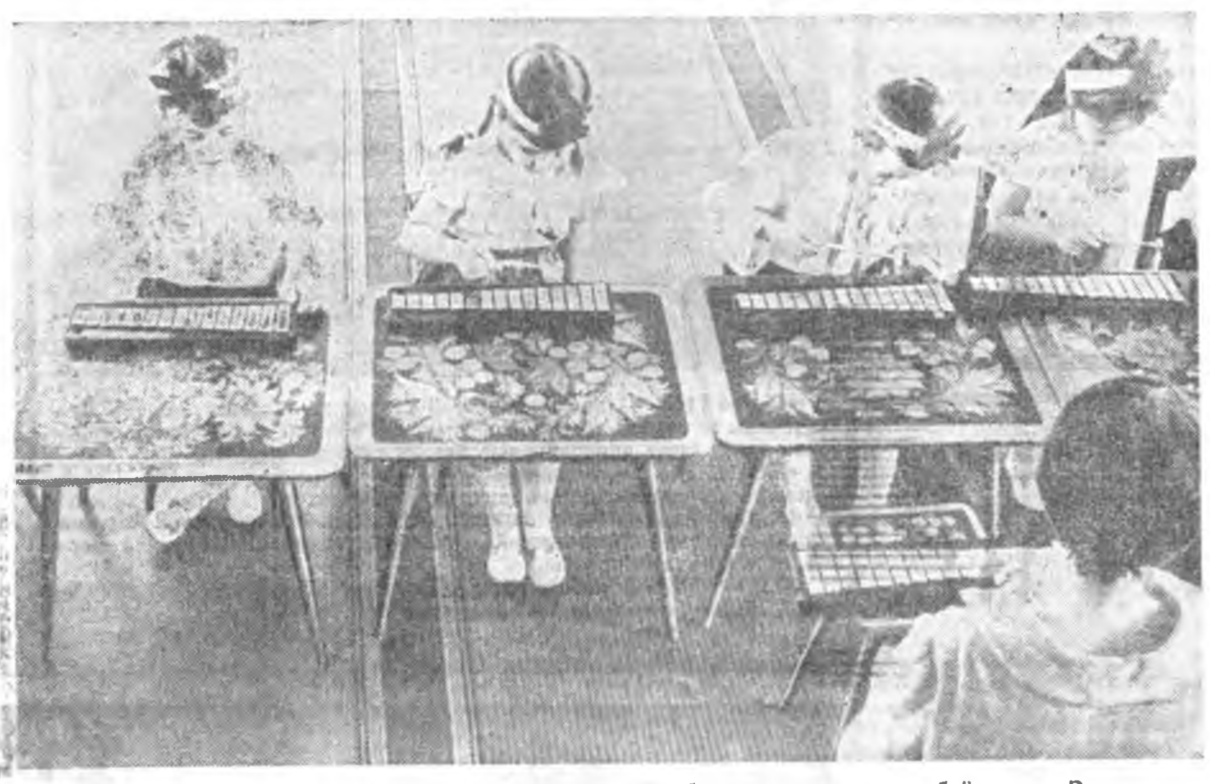
Совет Армидаа, түрэл орондоо алба хэхээр мордохоёо байһан хүбүүдэй зүгһөө үгэ хэлэһэн Хүрбын совхозой тракторист А. Мурзин «Бидэ түрэл нютагайнгаа, түрэлхид, нүхэдэйнгөө нэрэ хэзээдэшье бузарлахагүйбди, — гэжэ мэдүүлээ

Сэрэгэй албанда хүбүүдээ мордохуулхаар аймагай нютаг бүриһөө олон түрэлхид ерэжэ, энэ үдэшэлгэдэ хабаадалсаа. Тэдэнэй дундаһаа Анаагай совхозой гэрэй эзэн эхэнэр А. В. Суваровагай хэлэһэн үгэ бултанай сэдьхэл хүдэлгөө.

— Би табан хүбүүдэй эхэб. Ехэмни мүнөө сэрэгэй алба амжалтатай хэжэ байна. Харин мүнөөдэр хоёрдохи хүбүүгээ үдэшэжэ байхадаа, сэрэгэйнгээ алба ахадаал адли эрхимээр эхилыш даа гэхэ байнаб. Хүбүүд, хэнтнайшье эхэ, эсэгэтэй. Эндэ хабаадажа шадаагүй бүхы эхэ, эсэгэнэрэй зүгһөө танда гансал һайниие, сэбэр сэхые хүсэнэб. Иигээд, хүбүүднай, ёһото албаяа нягтаар сахиит даа.

Һүүлээрнь дүрьемэ шанга альга ташалган дуулдаад, хүгжэмэй дорюун аялга зэдэлээ бэлэй.

Манай корр.



«1971—1975 онуудта хүүгэдэй эмхи зургаануудые бүри олоор үргэдхэн байгуулха. Эдэ жэлнүүдэй туршада гүрэнэй мүнгэ зөөреэр һургуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлэй эмхи зургаануудай һуурине 2 миллионоор олошоруулха гэжэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд дотор хэлэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Кленок» гэжэ оркестртэ хабаадагшад концерт-наада бэлэдхэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЁЛОЙ ГУЛАМТА

Соёл культурын арадай университет Прибайкалиин түб—Турунтаево һууринда һая нээгдэбэ. Баяр ёһололой оршон байдалда үнгэрһэн тус нээлгэ дээрэ БурАССР-эй культурын министр П. Н. Нимаев, КПСС-эй Прибайкалиин райкомой секретарь нүхэр Машкин гэгшэд амаршалгын үгэ хэлээ. Һүүлээрнь Улаан-Үдын хүгжэмэй училищиин багша, залуу композитор Анатолий Андреев түрүүшын хэшээл үнгэргөө. «Хүгжэм ойлгожо, шагнажа һураха тухай» темээр үнгэргэгдэһэн хэшээлээр сугларагшад ехэтэ һонирхоо. Юуб гэхэдэ, тэндэ ... тор ганса үгэ хэлээ бэшэ, ... дуушад, хатаршад хабаад... Тэдэнэй дунда Буряадай ... баледэй артистнар К. Базарс... ев, Васильев, Раджурс болон ... сад байлсаа.

Шэнээр нээгдэһэн соёлой ... гуламтада 120 хүн һурал... эхилбэ.

Университедэй дэргэдэ ту... совет һунгагдаа. Ректорээр КПСС-эй райкомой агитаци, пропаг[анда]дын таһагай инструктор Г. ... Цыденов томилогдоо.

Е. ХУБШАНОВА.

ТҮРҮҮШЫН ХЭШЭЭЛ

Ниитын хэрэгтэ һайн дураараа хабаадалсадаг врачнарай эмхидхэһэн элүүр энхын университедэй түрүүшын хэшээл Петропавловка тосхондо һаяхан үнгэргэгдөө. Врач Р. Т. Атутова эндэ сугларһан олон зоной үмэнэ элидхэл хээ. Тэрэ байгша ондо университедэй хэшээлнүүдтэ шудалха темэнүүд тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгөө. Һүүлээрнь «Совет Улаан Хэрээһэн ба тэрэнэй удха шанар» гэһэн темээр лекци уншаа. Р. Атутовагай уншаһан ле[к]циие сугларагшад ехэтэ ... хон шагнаа.

Хэшээлэй түгэсхэлдэ «Эл[үүр] энхэ» гэһэн киножурнал, «Хү[н]... ами наһанай аша туһада» гэһ[эн] фильм харуулагдаа.

В. БАШАРОВ.

Зэдэ.

АЖАЛДА ДУРАТАЙГААР ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГДЭНЭ

Зунайнгаа амаралтын үедэ түрэл нютагайнгаа тарялан, нуга сабшалан дээрэ гү, али малай фермэдэ, хони хайшалалгада ажаллажа байхыень эдэ эдиршүүлые үдэр бүхэн хараһан байхат.

Аймагай һурагшадай үйлэдбэриин бригаданuудта хабаадагшад ээлжээтэ арбадахи слёдто сугларaад байхадаа, нэн түрүүндэ бэе бэеһээ иигэжэ асуунад: «Энэ зундаа хэр ажаллаабши? Гарайнгаа холонхойе харуулал даа?» Пүлсэгэрхэн гарайнгаа дардагар холонхойе тэдэнэр омог дорюунаар харуулнад. Тэдэнэр баясаншьегүй яахаб. Холоһон бата гар ажалша хүнэй омогорхол ха юм. Ажал хэжэ жаргалаа олодог эхэ, эсэгэнэрэйнгээ һайн һайхан шэнжэ шанарые уг залгамжалан абажа ябаһандаа эдир үхибүүдшье баяртай.

Гусиноозерскын пионернүүдэй байшангай залнуудта эдиршүүлэй ажалай дүн харуулагдаһан стенднүүд табигдаа. Тэдэнэрэйнгээ дэргэдэ зогсоод, гарайнгаа альганuудай холонхойе зэргэсүүлэн үзэжэ байһан үхибүүдые харахада атаархамаар байгаа һэн. Ажалша эдиршүүл бултадаа эндэ ерээгүй, гансал делегадууд слёдто сугларһан байна. Теэд баран бултa ерээшье һаа, пионерэй байшангай энэ багахан залнууд соо багтахагүй байгаа бшуу. Һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудта хүдэлһэн үхибүүд аймаг дотор аяар 1971 хүн болоно. Тэдэнэрэй хүсөөр 21976 центнер үбһэн, 60 тонно набшаһата тэжээл бэлэдхэгдээ. Энэмнай үбэлэй сагта хониной 35 отарада бардам хүрэхэ тэжээл гээшэ. Аймагай һургуулинуудай һурагшад зунай элдин сагта 57 гаран гектарта куузику, 25 га хартаабха тарижа ургуулһан, 1505 гектар нуга сабшалангые шулуу шохойһоонь сэбэрлэһэн, 2959 тонно наг шэбэхэ тарялан дээрэ гаргажа тарааһан, 120 мянган хони хайшалһан байна.

Юрөөгэй дунда һургуулиин һурагшад илангаяа һайнаар ажаллаа. Һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудта 360 эдиршүүл хабаадалсаһан байха юм. Үхибүүд 41 мянган хони хайшалһан, 200 гектар сабшалангай шулуу түүжэ хаяһан, 7 мянган центнер үбһэ бэлэдхэһэн байха юм. Мүн тэдэнэр куузику, хартаабха тарижа ургуулаад, муу бэшэ ургаса хурлагаа. Иигэжэ ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлажа, тус һургуулиин һурагшадай үйлэдбэриин бригада аймаг дотороо түрүүлжэ, нэгэдэхи һуури эзэлээ.

Ноёхоной болон Загастайн дунда һургуулинуудай һурагшад зунай хүдэлмэриин халуун хаһын үедэ эрхим һайн дүн туйлаа. Ноёхоной һургуулиин комсомолшууд хони хайшалха халуун хаһын эхилхын урда тээ үдэртөө хүн бүхэн 20 хони хайшалха гэжэ шиидхээ һэн. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хони хайшалалгын пунктнуудта ажаллаһан үхибүүд энэ даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг байгаа. Жэшээлхэдэ, Д-Ц. Буянтуев үдэртөө 30 хони хайшалдаг байба. Тиихэдэ Ханда Эрдынеева 15 үдэрэй туршада 980 хони хайшалжа, колхозой чемпион болоо һэн.

Загастайн дунда һургуулиин эдиршүүл Сүхэ мүрэнэй эрьедэ, байгаалиин сэлгеэн һайхан газарта, майхануудые татажа байрлаад ажаллаһан байна. Тэдэнэр эндэ хони хайшалаа. Үдэртөө ханын һонипиие гаргадаг һэн. Эрхимээр ажаллаһан үхибүүдые газетэдээ магтан бэшэдэг, залхуу хойрогуудые шүүмжэлдэг байгаа. Һурагшад Владимир Раднаев, Света Дармаева гэгшэд илангаяа һайнаар ажаллажа, нүхэдэйнгөө дундаһаа шалгараа.

С. Д. Дашипыловэй даадаг үбһэшэдэй бригадада ажаллаһан үхибүүд һайнаар хүдэлһэн байна. Һурагшадай хүсөөр 1470 центнер үбһэн һурилэгдөө.

Аймагай һурагшадай үйлэдбэриин бригадануудта хабаадагшадай арбадахи слёт дээрэ хөөрэхэ, хэлэхэ юумэн үхибүүдтэ яһала байгаа. Тэдэнэр эрхим һайнаар ажаллажа, аха нүхэдэйнгөө һайшаал магтаалда хүртөө. Комсомолой райком ажал дээрээ онсо шалгарһан 28 һурагшадта үнэтэ бэлэгүүдые барюулаа. Зургаан эдиршүүл Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа. Валерий Очиров, Дарима Данзанова, Сергей Арьяев гэгшэд тэдэнэрэй дунда бии.

Л. СЛЮНКИНА.

В. И. Ленинэй зохёолнууд США-да хэблэгдэбэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Интернэшнл Паблишерс» гэжэ хэблэл В. И. Ленинэй зохёолнуудай суглуулбариин нэгэ том барлан гаргаба. Тэрээн доторнь «Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика», «Империализм болбол капитализмын дээдэ шата мүн», «Гүрэн ба революци», «Коммунизмда зүүнэй тала баримталдаг «нялхасай үбшэн» ба бусад зохёолнууд оронхой.

Президент Ж. Помпидугай мэдүүлгэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Л. И. Брежневэй албанай хэрэгээр Францида айлшалалгань «Франко-совет харилсаа холбооной ехээр хүгжэжэ байһые» тусхайлан тэмдэглэхэ арга олгоо,—гэжэ Президент Ж. Помпиду Л. И. Брежневтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүдэйнгээ дүн гаргахадаа, Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ ноябриин 3-да мэдүүлбэ. Эдэ хөөрэлдөөнүүд «үнэн зүрхэнэй, гүнзэгы удха шэнжэтэй» байгаа гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Премьер-министрэй дэргэдэхи гүрэнэй секретарь Лео Амон правительствын заседаниин һүүлээр энээн тухай журналистнуудта мэдээсэбэ.

640 мянган кроно сугларба

КОПЕНГАГЕН. (ТАСС). Даниин Коммунис парти ба залуушуулай коммунис союз КПД-гэй орган—«Ланд ог фольк» газетын жасада мүнгэ суглуулха кампани октябрь соо үнгэргөө. Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ жасада 640 мянган кроно оробо. Тус кампанида ороной коммунис, профсоюзна ба демократическа хүдэлөөнэй хэдэн мянгаад эдэбхитэд хабаадаа.

ХИЛЫН СААНАҺАА

АЖАЛ БА КАПИТАЛАЙ ТЭМСЭЛ

Шахтёрнууд ба докернуудай забастовко

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Орон доторхи 80 мянган шахтернуудай забастовко США-да хоёрдохи һараяа үргэлжэлжэ байна. Шахтёрнуудай нэгэдэмэл профсоюзай ба шахтернуудые зонхилогшодой хоорондын хэлсээнүүд мухардалгада оронхой. Юундэб гэхэдэ, салин хүлһэ нэмээхэ, ажаллахада зохид болгохоор хараалһан ажалай шэнэ хэлсээ баталха тухай шахтёрнуудай эрилтэнүүдые хангахаяа зонхилогшодой эрид арсаһан дээрэһээнь иимэ ушар тохёолдоо.

Театрнууд хаагдаба

ОСЛО. (ТАСС). Ослын театрнуудай техническэ хүдэлмэрилэгшэд забастовко соносхобо. Салин хүлһэнэйнь хороогдоһые буруушаажа, эдэнэр, буһалгаалан бодоо. Ниислэл хотын олонхи театрнууд хаагданхай. Норвегиин бусад хотонуудтахи театрнуудай хүдэлмэрилэгшэд Ослын буһалгаалан бодогшодтой һаналаа нэгэдэн талархажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Илалтаар дүүрэв

ОТТАВА. (ТАСС). Канадын дээдэ һургуулинуудай нэгэнэй— Монреалиин университедэй техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй 4 недели соо үргэлжэлһэн забастовко илалтаар дүүрэв. Университедэй хүтэлбэрилэгшэд буһалгаалан бодогшодой зүгһөө хашагдан, салиһ хүлһэ нэмээхэ тухай эрилтыень хангаха баатай болобо.

А. Дэвисые Сан-Хоседэ сүүдлэхэ болобо

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Анджела Дэвисэй «хэрэг» хараха сүүдые Сан-Францискада абаашаха гэһэн үмэглэгшэдэй эрилтые Сан-Рафэл хотын сүүд (Калифорниин штат) ноябриин 2-то эсэслэн буруушааба.

«Алалгада хабаадалсаа» гэжэ засагаархидай зүгһөө худалаар гэмнэгдэн хаагдаһан американ коммунистнын адвокадууд сүүдэй зүблөөе Марин гэжэ расис графстваһаа Сан-Францискада абаашуулха гэжэ оролдоһон байгаа. Юуб гэхэдэ, бага яһатанай түлөөлэгшэдэй олонхи зониинь болодог Сан-Францискада сүүдэй хэрэг зүб зүйтэйгөөр хараха оршон байдал хангагдажа магад гэжэ тэдэ адвокадууд дурдаһан байна.

Судья Р. Арнасон Анджела Дэвисые Сан-Хосе хотодо сүүдлэхэ тухай шиидхэбэри гаргажа, адвокадуудай үндэһэ баримтата эрилтэдэнь багахан «буулта» хэбэ.

Анджела Дэвисэй «хэрэгые» харалга арбан хоногой турша соо Сан-Хоседэ абаашагдаха гэжэ соносхогдоо.

ООН-до Хитадай түлөөлэгшэ томилогдобо

ПЕКИН. (ТАСС). КНР-эй правительство Канадада байһан элшэн сайд Хуан Хуа гэгшые ООН-ой Аюулгүйн Соведтэ хабаадаха Хитадай саг үргэлжын түлөөлэгшэ болгон томилоо гэжэ Синьхуа агентство мэдээсэбэ. Тэрэшэлэн гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Цяо Гуань-хуа түрүүтэй КНР-эй делегаци ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXVI сессидэ хабаадахаар томилогдоо.

США-гай хүн зоной тоо

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай зоной тоо 1971 оной сентябриин 1-нэй байдалаар 207.372.000 хүн болоһон байна. США-гай бүридхэл хэхэ бюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, үнгэрэгшэ жэлэй сентябрьһаа хойшо Америкын хүн зоной тоо 1,1 процентээр нэмэһэн байна.

Конституцидаа зүришэнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Вьетнамда эсэргүү США-гай ээзрхэг түримхэй ябуулгын үүдхэгдэһэн түүхэ тухай Пентагоной нюуса материалнуудай хэблэлдэ тунхаглагдаһан ушар байдалые мүрдэхэ даабаритай федеральна ехэ жюрин заседанинууд Бостон хотодо гурба һара шахуу соо үргэлжэлөө. Дайн дажар буруушаадаг хүдэлөөнэй эдэбхитэд—эрдэмтэд, уран зохёолшод, журналистнууд ба интеллигенциин бусад түлөөлэгшэд жюрин хаамал заседанинуудта дуудагдажа мүшхүүлһэн байна. Гэхэ зуура Зүүн-Урда Азидахи дайе буруушаан тэмсэгшэдые хэһээхэ, мүрдэхэ гэжэ эрмэлзэдэг засагаархидай найдабаринь буруу һүрөө. Индохитад тушаа США-гай баримталдаг политикын талаар Америкын олониитые ороной засаг баригша бүлэгүүдэй ходо хууран мэхэлдэг байһыень элишэлһэн Пентагоной документнүүдэй газетэнүүдтэ хайшан гэжэ дамжуулагдаһан тухай элирхэйлэн хэлэхэеэ гэршэнэр ог таһа арсаа. Хорото аашанuудые элишэлхэ материалнуудые тунхаглалгада хабаадаһан хүнүүдые мүрдэхэ гэлэг засагаархидай һанаашалга Холбоото Штадуудай конституцида зүришэнэ гэжэ заседанинууд дээрэ гэршэнэр тусхайлан тэмдэглээ.

Австралиин Министрнүүдэй кабинедэй шиидхэбэри

КАНБЕРРЭ. (ТАСС). Энэ жэлэй эсэстэ Австралиин сэрэгэй частьнуудые Урда Вьетнамһаа гаргаһанай һүүлээр Австралиин сэрэгэй бүлэг советнигүүдые Индохитадта үлөөгыт гэһэн США-гай президент Никсонэй гуйлтые зүбшөөхэ гэжэ Австралиин Министрнүүдэй кабинет шиидхэбэ. Тэдэ советнигүүд шэдхэ шэрэнги соогуур дайн байлдаа хэхэ шадабарида Камбоджын солдадуудые һургаха ха юм.

Австралиин правительствын энэ шиидхэбэриие эсэргүү талынхид парламент дээрэ шангаар шүүмжэлээ. Лейборис партиһаа һунгагдаһан депутадууд үгэ хэлэхэдээ, правительствын энэ ябуулгань Камбоджодо эсэргүү США-гай ээзрхэг түримхэй дайнда Австралиин сэхэ хабаадаха ябадал тохёолдуулха байха гэжэ онсолон тэмдэглэбэ.

ПРАВДА-БУРЯТИ[И]

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Һайн ажалай бэлэгүүд» гэһэн түрү... шэг. «Октябриин хубисхалай ... лэлдэ» гэһэн ниитэ гаршаг ... формацинууд. «Болбосон түб... нютаг» — В. Николаевай стать[я].

Хоёрдохи хуудаһанда. «Т... һунгалтын суглаанууд» гэһэ[н] ... шаг доро информацинууд. «... заабаряар, арадай хүсэл эр... лээр» — Н. Шулуновой статья.

Гурбадахи хуудаһанда. А. ... вай «Эрдэм ухаа дэлгэрүү...» гэһэн статья. ТАСС-ай мат[ериал]нууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Ү... дэр, мүнөөдэр, үглөөдэр» — ... хуудаһан.

САГАЙ УЛАРИ[Л]

Мүнөөдэр Буряад ороной ... бисхэр дээрэ, илангаяа При[байка]линн хойто захаар үүл... байха. Секундын 3—7 метр ... сэтэйгөөр баруун тээһээ һалх[ин]... Температура 3 градус дулаан ... 2 градус хүйтэн. Хойто аймагу[удта] 2—7 градус хүйтэн болохо. ... ниндөө Улаан-Үдэ хотодо 12-... градус хүйтэн, үдэртөө 0 гр[адус]... һаа 2 градус хүрэтэр дулаан ... ха.

Ноябриин 6—7-до үүлэ... байха. Ноябриин 7-до При[бай]линн аймагта саһан бага... орохо, температура һуни... 6—11 градус, хойто аймагу[удта] 17—22 градус хүйтэн, үдэртө[ө]... градус хүйтэнһөө 3 граду[с]... лаан байхаар багсаагдана.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефо[н]...

г. УЛАН УДЭ, ул. Лени[на] 35. Телефоны: редактор — 54-54, приёмная — 54-93 ... редактора — 68-08, зам. ред[ак]тора — 62-62, ответ. секрета[рь] — 34-05 общественная приё[м]ная — 56-62, машинное бюро — 50-52, зам. ответ. секр[етаря] — 36-76, отделы: парти[йной] жизни — 60-91, сельского [хо]зяйства — 64-36, 63-86, пр[опа]ганды и агитации — 56-23 ... мышленности и строител[ьства] — 61-35, советского строит[ель]ства в быта — 69-58, культ[уры] и школ — 60-21, писем и ... селькоров — 67-81, информ[ации] 57-63, фотолаборатор[ия] 33-61.

Н-00498. Заказ № 1160.